

סופרי המלך זכור לאברהם

מילי דהספידא וקוים לתולדותיו של הרבני החשוב
מו"ה רבי אברהם שישא סג"ל ז"ל
משאפראן-לונדון

בצירוף מגילת יוחסין ועוד

נערך ונסדר
על ידי הרב יו"ט ליפמאן ראקאו שליט"א
רב ביהמ"ד היכל התורה

יוצא לאור לקראת יום יאהרצייט הראשון
כ"ז מרחשון תשע"ב
פה לונדון יצ"ו



סופרי המלך זכור לאברהם

מילי דהספידא וקוים לתולדותיו של הרבני החשוב
מו"ה רבי אברהם שישא סג"ל ז"ל
משאפראן-לונדון

בצירוף מגילת יוחסין ועוד

נערך ונסדר
על ידי הרב יו"ט ליפמאן ראקאו שליט"א
רב ביהמ"ד היכל התורה

יוצא לאור לקראת יום יאהרצייט הראשון
כ"ז מרחשון תשע"ב
פה לונדון יצ"ו



כל הזכויות שמורות להמו"ל

הקובץ אפשר להשיג אצל המו"ל:

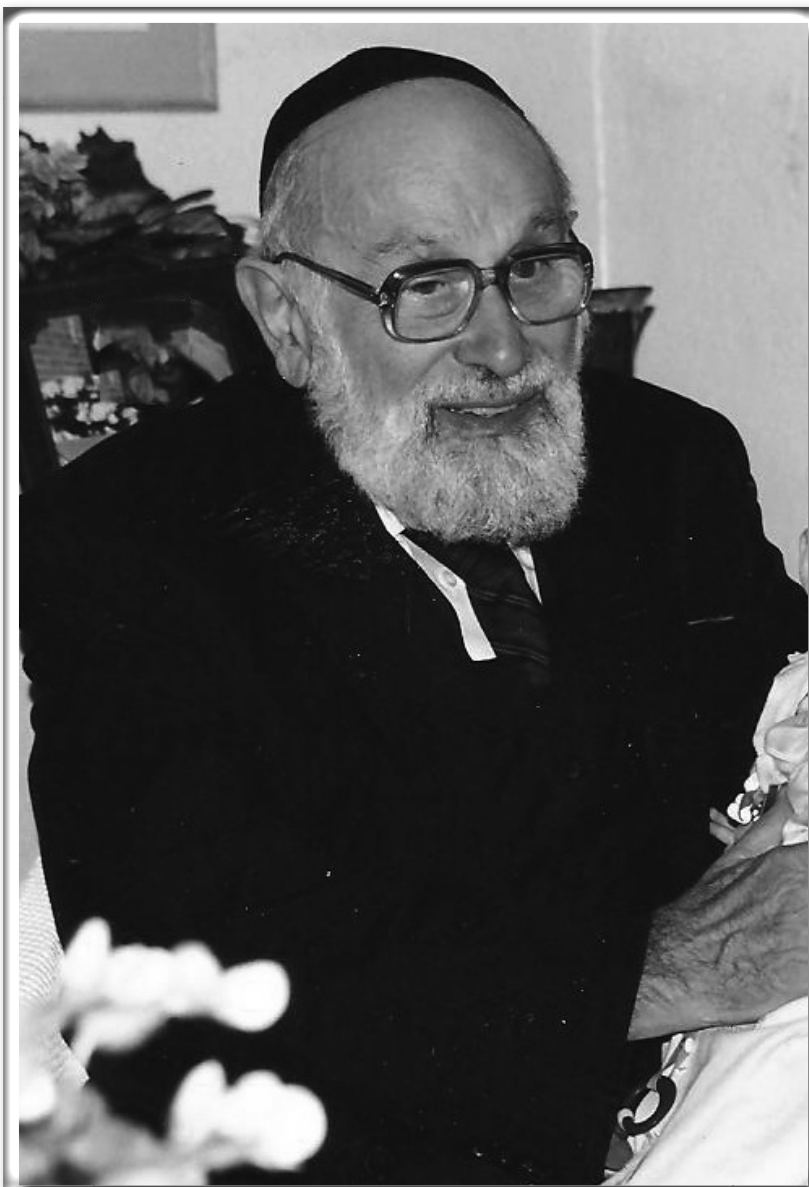
Rabbi J. Schischa
14 The Ridgeway
London Nw11
England

מס' טלפון:

0208-4553282

* * *

This Booklet was
published with the help
Of The Rabbi Rakow
Memorial Fund
3 Fairholt Road
London N16 5EN



רבי אברהם הלוי שישא ז"ל
משאפראן - לונדון תרע"ה-תשע"א

פ' ג'

הרבני הנכבד המו"מ בתורה ובחכמה
מוה"ר אברהם הלוי שישא ז"ל
בן מוה"ר שמעון הלוי ז"ל
מק"ק שאפראן בארץ הגר

איש תמים ואב מסור לבניו וצאצאיו היה
בנה ביתו עם זוגתו בלעטשווארטה ובלונדון הבירה
רהיטי ביתו וכתליו היו ספרי קודש וכתבי ידא
השתעשע כל ימיו בתורת כק"ז החתם סופר ז"ל
מורנו נתעטר מרבו מובהק הג' והק' מגאלאנטא
הדפיס כתבי מאורי ישראל וכתב מאמרים הרבה
לחם לטרף ביתו השתכר במשא ומתן באמונה
והשכים ללמוד ולהתפלל בצבור עד שיבה
ידידות בפנים יפות לקרובים ולרחוקים הראה
נפטר בשם טוב ז"ך מרחשון תשע"א לפ"ק

ת' ג' צ' ב' ה'

ושם אמו יכט ע"ה

תוכן הענינים

דברי פתיחה מאת העורך והמסדר.....ז

שער המספד.....ט

[א]. מילי דהספידא על הרבני רבי אברהם שישא סג"ל ז"ל שנאמרו לפני

מיטתו על ידי בנו חביבו רבי יוסף סג"ל שישא שליט"א מו"ץ בלונדון

[ב]. מילי דהספידא על הרבני רבי אברהם שישא סג"ל ז"ל שנאמרו

במלוא י"ב חודש על ידי בנו חביבו רבי יוסף סג"ל שישא שליט"א מו"ץ בלונדון

[ג]. מילי דהספידא על הרבני רבי אברהם שישא סג"ל ז"ל שנאמרו

במלוא י"ב חודש על ידי בנו חביבו רבי יוסף סג"ל שישא שליט"א מו"ץ בלונדון

שער הזכרון.....כא

לתולדות הרבני רבי אברהם שישא סג"ל ז"ל משאפראן - לונדון

שערי היחס.....נז

פרק א. ייחוס משפחת רבי אברהם סג"ל שישא ז"ל

אל מרנא החתם סופר זי"ע

פרק ב. משפחת שישא - סג"ל במאטערסדורף

פרק ג. משפחת שישא - דייטש - סופר ממאטערסדורף

פרק ד. משפחת שטרן - פרידמן

פרק ה. משפחת ברייער ממאטערסדורף

מכתב מאת הגאון רבי ישראל וועלץ זצ"ל.....סז

בענין מנהג החתם סופר זצ"ל לברך על אתרוגי קורפו

שער עטרת זקנים.....סט

מערכת רבי שמעון שישא סג"ל ז"ל משאפראן - ארה"ב
[אבי רבי אברהם ז"ל משאפראן - לונדון]

- [א]. המלצת רבו הגה"ק רבי ישעי' זילברשטיין זצ"ל בעל מעשי למלך
 [ב]. המלצת רבו רבי יוסף צבי דושינסקי זצ"ל אב"ד גאלאנטא, ואח"ך
 רבה של ירושלים
 [ג]. מכתב בקשה ותשובת רבו הנ"ל
 [ד]. מכתב מאת הדיין רבי יוסף אלעזר מילר זצ"ל משאפראן
 [ה]. מכתב מאת כ"ק אדמו"ר מהריי"צ מלויבאוויטש זצ"ל
 [ו]. שני מכתבי המלצה קצרים מאת הרב שמעון ישראל פוזן זצ"ל אב"ד
 שאפראן
 [ז]. מכתב מאת הגה"ק רבי משה יוסף הופמן זצ"ל הדיין מפאפא
 בירושלים עיה"ק אל ר' אהרן ברייער ז"ל, בה מזכיר את ר' שמעון שישא
 ז"ל
 [ח]. שני מכתבים מאת רבי בן ציון בלום אב"ד אויפלו אל רבי שמעון
 שישא ז"ל

מערכת רבי אברהם שישא סג"ל זצ"ל משאפראן
[אבי רבי שמעון ז"ל משאפראן-ארה"ב]

- [א]. צילום מדף השער ממחברת בענין חשבון המולד
 [ב]. מכתב ניהום אבלים אל משפחתו אחר פטירתו מאת רבי בנימין
 זיידל זצ"ל אב"ד גאלאנטא

מכתב ניהומין.....פה**מכתי"ק הגרש"י רבינאו זצ"ל מלונדון לרבי אברהם ז"ל.....פט**

דברי פתיחה

מאת העורך והמסדר

חכמינו ז"ל אמרו, אין עושין נפשות לצדיקים דבריהם הן הן זכרונם. הכוונה כפשוטו שדברי תורתם שלומדים הם ה'זכרון' הנאה להם ביותר. אמנם י"ל שהכוונה גם, שאורח חייהם שחיו עלי אדמות, כשמתבוננים בהם ולומדים ומתנהגים על פיהם, בזה 'זוכרים' לעד, שהרי אמר הכתוב 'זכר' צדיק לברכה, שבכל מה שזוכרים את הצדיק הרי זה מביא שפע ברכה.

הנה זכיתי רבות בשנים, ובפרט בשנותיו האחרונות של האיש הנפלא הרבני רבי אברהם שישא זצ"ל להיות בין באי ביתו ושומעי לקחו, והתבוננתי וראיתי בדרכיו דרך איש ישר, משרידי דמויות ההוד של דור העבר שהתחנכו על ברכי אבותינו ורבותינו ענקי הרוח מתלמידי תלמידי של בית מדרשו של רבן של ישראל מרנא החתם סופר זי"ע, לכן אמרתי אבוא במגלת ספר ללקט שיבלים מעט מזעיר מדברי ימי חייו תורתו ותורת אבותיו ורבותיו, לרגל יום הזיכרון הראשון הבעל"ט.

יהא רעווא שיהיה מליץ יושר לפני אבותיו ורבותיו שהיה דבוק בהם ובתורתם כל ימי חייו, בעד משפחתו הכבודה הי"ו, ה"ה ידידי עוז רבי יוסף סג"ל שישא שליט"א רב ומו"ץ פק"ק, ומחבר ספר החשוב 'חיי המלך' על ספר תהלים, וב"ב וצאצאיו היקרים הי"ו, ואחותו מנב"ת מ' שולמית לאנדא תחי' עמו"ש וצאצאיה שיחי' שיוכלו להמשיך בדרך המסורה להם מדור דור בבריות גופא ונהורא מעליא עדי יקוצו וירננו ישיני עפר בב"א.

תפלינו ובקשתינו נשואות לאבינו שבשמים, שיזכה אותנו ללמוד ולהפיץ מאוצרות התורה והחכמה של רבותינו הגדולים שזה היה מפעל חייו של רבי אברהם ז"ל, להגדיל תורה ולהאדירה, מתוך בריות גופא ונהורא מעליא, אכ"ר.

הכ"ד יום כ"ד אלול תשע"א

יום טוב ליפמאן ראקאו

רב בית המדרש 'היכל התורה'

פה לונדון יצ"ו

ממכתבו של
רבי יחיאל גולדהאבר שליט"א
על הקונטרס

לבי פועם בקריאת החוברת, שהיא תרכיז של מאה שנות תורה ודעת. דביקות במטרה אחת, להפיץ כתבי רבותינו, לשמור על הגחלת לא תכבה, וכל זאת במסירות נפש עלאית וסדר מופתי!!!!

זכרוננו המדהים של ר"א, הן בד"ת והן בדברי חכמה ודרך ארץ, חוברת זו היא מיוחדת במינה, ללא שום דברי שבח והלל, עצם הנחות העובדות הצורה קולחת, היא היא גבורתו של ר' אברהם!!!!

חוברת זו היא לא רק נר זכרון לר"א, אלא שמירה וכלשונם "מוזיאון" להחינוך ההשקפה והרוח שנשבה אינדערהיים!!!! הצניעות האמיתי והטבעית מחד, והחריפות והנעימות מאידך, שילוב כזה כמעט שלא נמצא בדורינו, הוא נדיר מאוד!!!! ולכן חוברת זו היא לא רק נר זכרון פרטי לר"א, אלא היא ספר מוסר לנו לבנינו, לדעת אשר ילכו בה, כדי לקבל מושג קל בשילוב האדיר בין גאונות וחריפות לבין פשטות וצניעות!!!!

שער המספד

[א]

מילי דהספידא שנאמרו לפני מטתו
על ידי בנו הרב **יוסף סג"ל שישא שליט"א**
מו"ץ בלונדון

הספד שאמרתני לפני מטתו של אבי מורי מו"ה אברהם ב"ר שמעון הלוי שישא הכ"מ בחצר ביתו הגדול [שבו גדלו תורת אבותיו הגדולים] בגולדרס גרין לונדון, ביום פטירתו לבי"ע יום ה' לסדר תולדות, ז"ך מרחשוון תשע"א, בטרם ליווהו לקבורה בבי"ע דקהל עדת ישראל, בטשעסאנט.

ויגוע וימת אברהם בשיבה טובה זקן ושבע ויאסף אל עמיו.

אבא ז"ל זכה לאריכות ימים, ונראה לי שזכה לזה בעבור שהוא בעצמו קיים מצות כבוד אב ואם, שזה השכר הכתוב בתורה, כבד את אביך ואת אמך... למען יאריך ימיו וגו'. לאבא היה הזכות הגדולה לקיים מצוה זו, היות שהוריו וגם כל אחיו ואחיותיו זכו להישרד בחיים בזמן המלחמה, ויצאו מהגירוש מביתם בשאפראן ומהגיטו בפעסט, כולם חיים ובריאים ושלמים באמונתם, עד שהצליחו לצאת גם כן ממדינת אונגארן ולהגר לאמריקא, אחר תקופה קצרה שהיו פה. ועוד טרם שהוריו יצאו משם, הלך אבי לפני פסח תש"ח לשם להשפיע עליהם שיצאו משם בטרם סגרו הקומוניסטים את הגבולות. וכל עוד שהיו בחיים נסע אבא בכל שנה פעם ואפילו שתי פעמים לבקר את הוריו הזקנים בברוקלין.

אבא היה דור השישי לזקננו הגדול מרן החתם סופר זי"ע. אבל לאמיתו של דבר הוא היה יד שלישי בקבלה ממנו, היות שעוד זכה לראות את אם זקנתו הצדקת מרת שרל ע"ה אשת הגאון ר' שלום דוב שטערן ראב"ד בסערדאהעל, נכדת מרן החת"ס, שהיתה בת חמש שנים בפטירתו ועוד זכתה לשבת על ברכיו הקדושים של מרן. אבא היה קשר חי למרן החת"ס של קע"ה שנה,

שכעת נגדע ונסתלק מאתנו!! This was a living link with the Chasam Sofer ..going back 175 years, which has now been severed

כל ימיו משחר טל ילדותו השתעשע אבי בכתבי מרן החת"ס. בעודו בחור היה בקי בשו"ת שלו וגם כתב הערות עליהם. בדורנו הוא היה בין היושבים ראשונה במלכות חכמי תורת החת"ס, הלא הם הגאונים רבי יוסף נפתלי שטערן ז"ל ורבי יששכר דוב גאלדשטיין ז"ל ולהבדל בחל"ח הרב הישיש גאב"ד ערלוי שליט"א¹.

לאבא היו גם מסורות בעל פה מהנהגות החת"ס, שחי ופעל לפיהם בכל ימי חייו. לדוגמא נהג לומר משיב הרוח ומוריד הגשם (בסגול ולא בקמץ), שכך שמע מדודו זקנו הג"ר בנימין זיידל זצ"ל רב בגאלאנטא ששמע מרבו הג"ר פייבל פלויט ע"ה בעהמ"ח לקוטי חבר בן חיים, תלמיד מובהק של החת"ס שכך קיבל ממנו, ועוד ועוד כדומה.

אבא נולד בווינא ו' ניסן תרע"ה 21st of March 1915 the first day of Spring ונתגדל בבית הוריו שגרו בק"ק שאפראן שהיה לא רחוק ממאטערסדורף ששם גרו אבותינו ואבות אבותינו קרוב לשש מאות שנה. כשהיה ילד בן י"ב שנה שלחוהו הוריו ללמוד בתלמוד תורה שבגאלאנטא וגר שם בבית דודו ר' וואלף הכהן מוללער ז"ל².

לאחר הבר מצוה נכנס לשיבת גאלאנטא של הג"ר יהושע בוקסבוים הי"ד, שם למד ז' שנים³. אבא נשאר דבוק בלב ונפש לרבו זה כל חייו. כשגמר תקופת הישיבה לא חזר לאונגארן, מפני שרצה להשתמט מלשרת בצבא והיגר לווינא⁴ שם זכה להיות במחיצת הגדולים שהיו שם, ובמיוחד היה נוכח בחדר בבית חולים בשעת יציאת הנשמה של הגאון מראגאטשוב זצ"ל.

1. בתוך ימי השבעה טלפן אלי גאב"ד ערלוי שליט"א, ואמר לי שעוד לא אבד ידיד טוב כמו אב"ך.

2. לבר מצוה שלו שהיה בשאפראן שבת פרשת שמיני תרפ"ז דרש פלפול שהכינו דודו זקנו הג"ר בנימין זיידל הנ"ל.

3. חוץ מזמן קצר שחזר ללמוד בישיבה בשאפראן.

4. שם היה "טמיר ונעלם", ושם גר אצל הורי אמו הרבני ר' יוסף שטערן וזקנתו מרת פעסל לאה ע"ה.

אתה הוא ד' האלקים אשר בחרת באברהם והוצאתו מאור בשדים ושמת שמו אברהם ומצאת את לבבו נאמן לפניך וזכרת עמו הברית וגו'.

אבא ראה שבאונגארן השנאה ליהודים מתגברת ושאין לו שום עתיד שם, ומה' מצעדי גבר כווננו ודרכו יחפץ שיצא מווינא יומים לפני כניסת הצר הצורר לשם. בהשגחה פרטית יצא ממקום שהיה לאש בוער עד לב השמים מבעוד מועד.

וכך היה המעשה, אבא רצה לנסוע לשבת זכור להיות במחיצת רבו בגאלאנטא, ונסע מווינא ביום החמישי בספינה על נהר דונאי לפרסבורג ומשם ברכבת לגאלאנטא. בש"ק נכנס הרשע לאוסטרייך ולא היה יכול לחזור לשם ובלית ברירה חזר לאונגארן. שם התחיל בתכנית לעבור לאנגליא. עד שקיבל דרכון הונגרי עבר שנה שלימה.

בכדי שיהיה בידו איזה אומנות כשיגיע לאנגליא, עבד בחדשים ההם במאפיה בעיר ג'יור [ראאב] ולמד שם מלאכת קונדיטוריה. למחרת קבלת הדרכון כבר נסע לבודאפעסט בכדי להשיג הרשיונות visas לנסוע לאנגליא. שגרירות בלגיא לא רצו לתת לו רשיון מעבר, והלך לשרירות צרפת. שם חכו תור ארוך של אנשים בחוץ לפני הפתח. גם שם נתקיים מד' מצעדי גבר כווננו ודרכו יחפץ. אבא הסתובב מעבר הפינה של הבנין וראה שם דלת צדדי פתוחה ונכנס לשם. אחד מהפקידים ראהו ושאל אותו מה הוא רוצה. ענה ואמר שהוא רוצה רשיון visa להגיע לאנגליא. אמר לו הפקיד תחכה כאן. אחר זמן מה חזר אליו עם הרשיון בידו.

כך הגיע לחוף מבטחים לכאן בחודש אדר תרצ"ט March 1939. כל ימיו היה מכיר טובה לאלו שעזרו לו באותה תקופה, הלא הם הרב שלמה שאנפעלד - דר' שאנפעלד [שממנו קבל הרשיון ממשרד הפנים לבא לכאן] ור' אהרן גרודזינסקי Harry Grodzinski שבמאפיה שלו התחיל לעבוד. וגם זכר לטוב מר מיכאל הכהן מונק שעזר לו לקבל עבודה, והרב דסלר שאבא עבד אצלו כמזכיר, וגם משפחת ששון שעבד בספריה שלהם.

ועל כולם הכיר טובה לחמיו הרבני הנכבד ר' שמעון משולם וויינגרטן ע"ה שנתן לו את בתו אמי מרתי ע"ה לעזרתו בחיים וגם הכניסו לביתו בלטשוורת. חמיו הכיר מעלות אבי הן בתורה הן בחכמה הן בדרך ארץ, ובביתו המיוחדת

במעלותיה באותה תקופה, קבל שם הן מחמיו והן מאמי התמיכה וההדרכה הנכונה שהנחו אותו במשך כל ימי חייו במשא ובמן באמונה שהיו לדוגמא ולקידוש השם the backing and support he needed to set up in business ..where his honesty and straightness in dealing were exemplary

ושמא יאמר אדם מי מעיד בי? אבני ביתו של אדם וקורות ביתו של אדם מעידים בו שנאמר (חבקוק ב) כי אבן מקיר תזעק וכפיס מעץ יעננה. [תענית יא]

אבני ביתו וקורות ביתו – קירות ביתו מהריצפה ועד התקרה היו מלאים בספריו, הם היו ה'קישוטים' והציורים שפיארו את קורות ביתו the walls of his rooms were filled from ceiling to floor with his seforim—they were the wall paper that lined those walls.

"וכפיס מעץ יעננה" – תיבות אלו תמיד מזכירים אותי מה "COPPICE" – הבית המורחב שהיה לנו בלטשוורת – שם התגוררנו בשנים תש"ח עד שנת תשל"ב these words always remind me of The Coppice the spacious home in Letchworth where we lived from 1948 until 1972.

לא היה זה בית של בעל-בית רגיל, מבית ההוא היה אבא יוצא מדי יום ביום לעסקיו, במשך הרבה שנים היה נוסע הלך וחזור ללונדון. [כמה שנים היה לו בית חרושת למברשות אומן באיסט ענד, ואח"כ התחיל להתעסק בנדל"ן ובזה הצליח ועשה חיל בס"ד]. וכשחזר הביתה בערב היה פונה לספריו ולכתבי היד שלו החביבים לו ולמד וקרא בהם והעתיק מכ"י וכתב מאמרים עד השעות המאוחרות בלילה.

במשך השנים זכה להוציא לאור כמה ספרים מגדולי ישראל נ"ע, הראשון היה "דרשת הראב"ד" לר"ה ואחריו ספר "מאור החיים" דרשות להאזהרה"ק שהו"ל לבר מצוה שלי. ביזמתו נדפסו חידושי "מהר"י בירב" על הרמב"ם והתשובות של הגר"י אופנהיים. גם עבד ביחד עם עמיתו הגדול החכם הרב ששון ע"ה תחלה בהלכות פסוקות לרב יהודאי גאון ואחריו בהקדמה הגדולה

לפירוש המשניות כ"י להרמב"ם. ואחרון אחרון חביב הספר **למטה משה** שי"ל בערוב שנותיו, היא ספר היוחסין הגדול של משפחת סופרים שחיבר ביחד עם ידידו הנאמן הרב ראקאווי נ"י.

מובטחני שהמחברים הגדולים ההם יבאו ממנוחתם בג"ע ויצאו לקראתו יחד עם שאר הגדולים שעסק בכתביהם בחייו כאן וימליצו טוב בעדו וילוהו למנוחתו בגנזי מרומים.

בשנת תשל"ב בחודש ניסן יום לפני בדיקת חמץ עקר מדירתו בלטשווארטה [ששם לא היה עוד קהלה] ועבר לביתו כאן בלונדון ונעשה חבר בקהלת בית המדרש ג"ג. בהתפללו שם בתוך קהלה אשכנזית מאורגנת ומסודרת עם ב"ב תורניים ובעלי מדע, היה לו סיפוק נפשי גדול. [וזכור לו לטוב כמה תקונים גדולים שעשה לשם] בשנים האחרונות שכבר היה קשה לו ההליכה לשם התפלל רוב הזמן בביהמ"ד בית אברהם הנמצא ברחוב של ביתו.

במדה זו של הכרת טובה שקנה לנפשו, תמיד הביע הכרת טובה לכל האנשים הטובים שעזרוהו וכבדוהו הן בבתי המדרש והן אלו שטפלו בו במסירות ובנאמנה בתוך בביתו. בטוח אני שבטוב עינו שימליץ טוב משם לכל אלו ובמיוחד לכל בני המשפחה שאהב אותנו ושאהבנו אותו אהבת נפש וגם לרבות אחיו ואחותו שיחיו, ולי ולאחותי ולכל צאצאינו שיחיו.

Dear Daddy אבא היקר! אתה הולך למנוחות ואותנו תעזוב לאנחות. לך למנוחתך בשלום ותהי נפשך צרורה בצרור החיים, אמן.

מבנו יוסף הלוי שישא

[ב]

דברים שאמרתי בהקמת המצבה לאבי מורי ע"ה
בביה"ח טשעסאנט, ביום ג' מרחשון, יום ב' פרשת לך לך תשע"ב.

הנביא ישעיה אומר: הביטו אל אברהם אביכם ואל-שרה תחוללכם כי-
אחד קראתיו ואברכהו וארבהו (ישעיה נא ב), הנה י"ב חודשים ארוכים עברו
כעת מאז פטירת אבינו ע"ה. עשינו את הקמת המצבה בסוף יב"ח כפי פסקו
של זקננו הגדול מרן רבינו רבי 'עקיבא איגר' זי"ע, שכך פסק.

הביטו אל אברהם אביכם ואל-שרה תחוללכם כי-אחד קראתיו ואברכהו
וארבהו, אבינו ז"ל היה אישיות נדירה ומיוחד ברב-גוונו, איש האשכולות
במלוא מובן המילה.

ראוי להביא מסדרתנו פרשת לך לך כמה פסוקים הנוגעים לאבינו ע"ה:

**וַיַּעַל אַבְרָם מִמְצָרַיִם הוּא וְאַשְׁתּוֹ וְכָל-אָשֶׁר-לוֹ וְלוֹט עִמּוֹ הַנֶּגְבָּה: אַבְיָנוּ נִפְרַד
מֵעוֹלָמֵנוּ וּמִמְקוֹמֵנוּ - מִקּוֹם שֶׁל 'מִיֶּצֶר' וּגְבוּל, לְעוֹלָם הָאֵמֶת - לְנַחֲלָה בְּלִי
מִצָּרִים, וְשֶׁם נִפְגַּשׁ עִם הוֹרֵיו הַצַּדִּיקִים, וְאִמָּנוּ הַחֲשׁוּבָה ע"ה, וּבִתּוֹ לָאָה ע"ה.**

**וְאַבְרָם כָּבֵד מְאֹד בְּמִקְנֵהוּ בְּכֶסֶף וּבְזָהָב: אַבְיָנוּ ע"ה, נִפְרַד מֵעוֹלָמֵנוּ, כְּבֵד מְאֹד
בְּמִצְוֹת וּבְמַעֲשֵׂים טוֹבִים וְיֹשְׁרִים, הוּא הִשְׁקִיעַ וְקָנָה קִנְיָנִי נֹצֵחַ, הַשְׁאִיר תִּיקִים
בְּקִבְלוֹת שֶׁל צְדָקָה וְחֶסֶד, גַּם בְּמִשְׁךְ הַשָּׁנִים הָרָאוּשׁוֹת שֶׁהִיָּה עַדִּיין בְּתַחֲלִיל
דְּרָכָה בְּעַסְקִים הַשְׁתַּמֵּשׁ בִּיתְרַת כֶּסֶף לְרִכּוּשׁ סִפְרֵי קוֹדֶשׁ לְגִמּוּל חֶסֶד עִם דְּלִים,
וּלְתַמּוּךְ בְּמוֹסְדוֹת הַתּוֹרָה.**

בשנים מאוחרות יותר השקיע מזמנו עבור הדפסת ספרים וכתבי יד.
ובאופן אישי היה נדיב מאוד לכל צאצאיו שאהבו וכיבדו אותו ביותר.

**וַיֵּלֶךְ לְמִסְעָיו מִנֶּגֶב וְעַד-בֵּית-אֵל עַד-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר-הָיָה שָׁם אֵהָלָה בְּתַחֲלָה
בֵּין בֵּית-אֵל וּבֵין הָעֵי: אֵל-מָקוֹם הַמְּזֻבָּח אֲשֶׁר-עָשָׂה שָׁם בְּרִאשׁוֹנָה וַיִּקְרָא שָׁם
אַבְרָם בְּשֵׁם יְהוָה:**

בכל מסעו הארוך והפורח בחיים חיותו עלי אדמות, עיקר מיקודו היה "אל
מקום המזבח" - באבותיו הגדולים נ"ע, מסעו הארוך היה להמשיך ולפאר את

המסורות וההנהגות וההליכות בקודש ששרשם ממקור קדוש.

אבא נולד בוינה, וגדל בעיר שופרון הסמוכה, ולאחר מכן גלה למקום תורה לישיבת גאלאנטא, ולאחמ"כ חזר לוינה ולהונגריה. כשהגיע לחוף המבטחים כאן בלונדון בשנת תרצ"ט, נדד מחמת ההפצצות ללטשוורת בשנת ת"ש. שם הקים את ביתו בשנת תש"ג, ונשאר שם למשך הרבה שנים, עד שחזר ללונדון בשנת תשל"ב, תחנתו האחרונה – עד לפטירתו והסתלקותו לשמי רום. – מקום אשר היה שם אהלה בתחלה.

יש לדעת מה הדבר המיוחד של "בין בית-אל ובין העי". מהי מקום הביניים הזה.

ואבאר זאת בעובדא מענינת. בביקור בעיר הקודש בירושלים תו"ב, ביקרתי שם בבית תלמיד חכם שהיה בקי גדול במפות. כשנכנסתי לחדרו, היה תלוי על הקיר מפה לווניית של כל ארץ ישראל. הוא הוריד את המפה ושם אותה על השולחן, ואמר לי להתבונן בנקודה מסוימת שהצביע באצבעו, באמרו "האם אתה רואה מה יש שם"?

עניתי לו שאיני רואה כלום, חוץ מזה שזה האיזור של בין בית אל ובין העי. ואז המשיך להראות לי באמרו שאם אתבונן בצורה שיוצא בין ההרים והגבעות, אראה שלושת האותיות של א'מ'ת'. שהם חותמו של הקב"ה, - אמת. שחקוקה באדמתה של ארצנו הקדושה.

ויש לרמז על זה שהנה דוד המלך ע"ה כתב "אמת מארץ תצמח", שזה הקשר לחותם האמת של הקב"ה, המלים החקוקים על המצבה הבנויה על הקבר כאן היא החותם של אמת העומדת למעלה על הקבר שיש בתוכה מלמטה גם מעפרה הטהורה של ארצנו הקדושה, תקוותי שאלו שיקראו התיבות שחרוטים על מצבת אבא ע"ה, ישאבו את ההשראה ועל ידי זה יתנו נחת רוח לנשמתו הטהורה של מר אבי זכרוננו לברכה אמן ואמן.

הק' יוסף הלוי שישא

דברים שאמרתי בטכס הקמת מצבה למר אבי ע"ה,
בביה"ח טששנט, ג' מרחשון, יום ב לך לך תשע"ב¹

הביטו אל אברהם אביכם ואל-שרה תחוללכם כי-אחד קראתיו ואברכהו
וארבהו (ישעיה נא ב)

ימים פטירה זקן Daddys 12 long months have now gone by, since
ושבע

In accordance of the Psak of ז"ל רבי עקיבא איגר we have
arranged the הקמת מצבה, for which we are now gathered, to be done
now, at the conclusion of יב חודש.

הביטו אל אברהם אביכם ואל-שרה תחוללכם כי-אחד קראתיו ואברכהו
וארבהו

Our Father was an אחד, a special, rare, multi-faceted personality.

To paraphrase a few PESUKIM from the SEDRA:

(א). וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם הוּא וְאַשְׁתּוֹ וְכָל-אֲשֶׁר-לוֹ וְלוֹט עִמּוֹ הַנִּגְבָּה:

Daddy has now departed from this World, עולם של מצרים, a place
limited by time & space.

He has joined Mummy & Lea his Parents ע"ה

(ב). וְאַבְרָם כָּבֵד מְאֹד בְּמַקְנֵהוּ בְּכֶסֶף וּבְזָהָב:

He left this World כבד במצוות ובמע"ט – laden with good deeds.

במקנה – he invested & bought with the ברכה that Hashem gave him,
not ephemera (although he had plenty of them in his library), but קניני
נצח – there are files & files of Zedoko receipts amongs his papers. Even
in earlier years when he was building up his business, he used his spare

1. דברי ההספד שאמרתי במקורו בלשון אנגלית

money, to acquire **סופרי קודש** and in later years he spent time **נ** money for himself **נ** others in publishing Seforim **נ** Kisvei Yad.

On a more personal note, he was generous in the extreme to all his Grandchildren, who loved him dearly.

ג). וַיֵּלֶךְ לְמִסְעָיו מְנַגֵּב וְעַד-בֵּית-אֵל עַד-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר-הָיָה שָׁם אָהֳלָה בְּתַחֲלָה בֵּין בֵּית-אֵל וּבֵין הָעֵי: ד אֶל-מָקוֹם הַמְּזֻבָּח אֲשֶׁר-עָשָׂה שָׁם בְּרֵאשִׁיטָה וַיִּקְרָא שָׁם אֲבָרָם בְּשֵׁם יְהוָה:

All the stages of his long and productive life, were all focused **אל** **מקום המזבח**, rooted in the **מסורה והנהגות** of his great forebears. His long journey commenced in Vienna in 1915, he was brought up in nearby Sopron, then he went to Yeshiva in Galanta. Then back to Vienna **נ** to Hungary. Coming to the safe haven of London in 1939, he ran away from the bombing to Letchworth in 1940. Setting up home there in 1943 **נ** staying there for many years, until finally returning to London in 1972, which was to be his last station, **עד המקום אשר היה שם אהלה בתחלה**, from where he returned to the **עולם האמת**.

And finally the **פסוק** says **בין בית-אל ובין העי**. What is the great significance of this "in between" area?

I will explain it with an anecdote. Once when in Yerusholayim I visited a talmid chochom, an expert in maps. Coming into his room, there was hanging on the wall a long satellite map of the whole of Eretz Yisroel. He took it down **נ** put it on the table, pointing to a certain area. He said to me, what do you notice there. I replied I do not see anything, except that it is the area between **בית אל ועי**. He then proceeded to show me, that if you look carefully at the contours formed by the mountains **נ** valleys there you can see in there the three letters of **אמת**.

חותמו של הקבה אמת, Hashem put his signature of **אמת** into the very earth of **ארצנו הקדושה**.

אמת מארץ תצמח. Dovid Hamelech wrote that **אמת** sprouts from the ground. The wording of the **מצבה** now erected over the **קבר**, is the **חותם** **קבר** **עפר ארץ ישראל** within the **קבר** **של אמת** connected with the traces of **קבר** below the ground.

I hope that those who read the inscription, will take inspiration from it **ו** thereby give

נחת רוח לנשמתו הטהורה של מר אבי זכרוננו לברכה אמן ואמן

הק' יוסף הלוי שישא

[ג]

דברים שאמרתי ביארציט הראשון של מר אבי זכרוננו לברכה
בסיום בביתי אור ליום ז"ך מרחשון תשע"ב

הסיום היה סיום משולש, דהיינו על ששה סדרי משנה (מה שקבלו על עצמם ידידים אחרי פטירתו לע"נ), ומלבד זה אני סיימתי משניות סדר קדשים וגם סיימתי לאחרונה גמרא חולין בלימוד דף היומי.

מסכת חולין מסיימת במצות שילוח הקן והשכר הגדול למי שמקיים מצוה זו וכמו כן השכר הגדול למי שמקיים מצות כיבוד אב ואם, וכן ששה סדרי משנה מסיימין בשכר הגדול של ש"י עולמות המיועדת לכל צדיק וצדיק. ומה מאד מתאימים דברים אלו לזכרוננו של מר אבי ז"ל שעלה בגורלו לקיים מצות כיבוד אב ואם עד גיל שבעים, עם הוריו הזקנים ע"ה, שזכו להשתרר בחיים אחרי החרבן הגדול בהונגריא, ויצאו משם ובאו לאנגליא, ומפה הגרו לאמריקא וחיו שם עוד הרבה שנים. ואבא היה נוסע לבקר אותם בכל שנה ושנה, וכמו שאמרתי לפני מטתו, בודאי זכה לאריכות ימים בגלל מצוה זו.

המשנה האחרונה דקדשים מסיימת בזה"ל, רבי שמעון בן עקשיא אומר זקני עם הארץ כל זמן שמזקינין דעתן מיטרפת עליהן... אבל זקני תורה אינן כן אלא כל זמן שמזקינין דעתן מתישבת עליהן שנאמר בשישים חכמה ואורך ימים תבונה. לדאבונינו אבא סבל הרבה בסוף ימיו מלקוי בזכרון, אבל עכ"ז כח הזכרון שלו בדברים של ממש, היינו עניני תפלה ותורה היה לפלא. בעיני ראיתי שנתקיים בו מה ששלמה המלך אמר, חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה. והיה אמת ויציב שבתקופה האחרונה שלו עלי אדמות, היה לו תלמיד שהיה מגיע אליו מדי יום ביומו. ובמשך התקופה שלימד אתו, עברו על כל חמשה חומשי תורה עם פרש"י, וגם למדו גמרא, והרבה מסכתות משניות, אפילו מסכתות קשות בזרעים. והמסכתות האחרונות שלמדו היו המסכתות הקשות בקדשים, ולכן יפה בזה שאני מסיים כעת את סדר קדשים לעלוי נשמתו, עם דברי רשב"ע שזקני תורה אינן כן וכו'.

ואילו המשנה ההיא מתחלת, זה הוא שאמרו כשהוא חי (הכבש) קולו אחד וכשהוא מת קולו שבעה, כיצד קולו שבעה, שתי קרניו שתי חצוצרות, שתי שוקיו שני חלילין, עורו לתוף, מעיו לנבלים, בני מעיו לכינורות וי"א אף צמרזר

לתכלת. בדבר אחד ומיוחד היה קולו של אבי כל ימי חייו הארוכים, ואקרא לפניכם כמה שורות מתוך מכתב רבו הגדול מגאלאנטא הי"ד שכתב בשנת תש"א לידידו הגדול של אבא שיבדל לחטו"א הרב מערלוי שליט"א, שהיה אז בחור, וז"ל "יקרתו הגיעני...הנה אני כבר זכיתי ב"ה לכל הספרים כי אקפוץ אני ליזבן דברי מן החתם סופר זי"ע, אשר כמעט ולא עובר יום שלא אעסוק באיזה מספריו הקדושים, כי הם חיי רוחי" עכ"ל לענינו. וכרב כן תלמידו הנאמן, ונפשו היה קשורה בנפשו ורוחו של החתם סופר. והרבה פעמים היה מודה ומשבח להשי"ת על כל הטוב שגמל אותו, ופעם הוסיף ואמר לי "אונד אויך א ביסעלע חתם סופר!".

וממשכת משנה וכשהוא מת קולו שבעה, כיצד קולו שבעה וכו'. כשמזכירים באופן רגשני מי שכבר נפטר, כל אחד ואחד מזכירו באופן שונה מחבירו. קרניו לחצוצרות, שוקיו לחלילין, עורו לתוף, דהיינו שזוכרים אותו ממבט חיצוני, איך אישיותו היה נראה ממנו ולחוץ. ואחרים זוכרים אותו בבחינת מעיו לנבלים ובמי מעיו לכינורות, ר"ל ממבט פנימי, דהיינו מהקולות שיצאו מתוך אישיותו הפרטי ולחוץ.

איך שיהיה, אם זוכרים אנחנו את אבא כזה או כזה יהיו מעשיו הטובים והנהגותיו המיוחדות דוגמאות מופלאות לעשות כמותו אם אפשר.

ויאמר ד' אל אברהם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך ואעשה אותך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה. אבא ע"ה היה בווינא אחרי הישיבה ביחד עם ש"ב ר' מנחם ברייער ע"ה ושניהם חלמו ואח"כ החליטו לעזוב ארץ מולדתם ולהגר לאנגליא.

כותב החתם סופר (חת"ס עה"ת בלק) והיה ברכה, נאמר לאברהם והיה ברכה שהוא בעצמו יהיה הברכה שיאמרו שנתברך הדור שאברהם שרוי בתוכם כנ"ל לפרש עכ"ל. כל עוד שאבינו ר' אברהם היה חי בתוכנו היה הוא לנו לברכה. שמחים היינו בנוכחותו כראש משפחנו. וכן בכל מקום שנמצא, הן מקודם בקהלת לעטשווארטא, ובסביבותיה במגעו עם אנשי מסחר היה שמו לברכה, וכן בלונדון הן בקהלה והן בשאר חוגים כמו המוזיאון היהודי שהיה מחברי הועד, ובכל מקום היה נוכחיותו שם לברכה. אשרי הדור שאבינו אברהם היה שרוי בתוכם, ותהי נפשו צרורה בצרור החיים.

בנו הק' יוסף

שער הזכרון

קוים קצרים לתולדות ימי חייו
של רבי אברהם שישא סג"ל ז"ל

[א]

ראשית עריסותכם

הרבני החשוב והנפלא רבי אברהם שישא ז"ל נולד ביום ו' לחודש ניסן בשנת תרע"ה בעיר המלוכה 'ווינא' לאביו רבי שמעון הלוי ע"ה משאפראן, ולאמו מ' יאכט ע"ה [דור חמישי למרן החתם סופר זי"ע].

אבותיו דרו בעיר שופרון הסמוכה למאטערסדורף שם גרו אבותיו ומשפחתו הענפה קרוב לשש מאות שנה. המלמד שלו היה רבי יצחק אהרן גאלדשטיין זצ"ל בעיר שופרון. אחד הבוחנים היה הגאון רבי ישעיה פירסט זצ"ל רבה של השיפשוהל בוויען, שהיה בוחן אותו בביקוריו בווינא [החזיק תמיד תנ"ך קטן בכיסו והיה מקפיד על הבחורים לצטט פסוקים כדבעי] בהגיעו לשנה

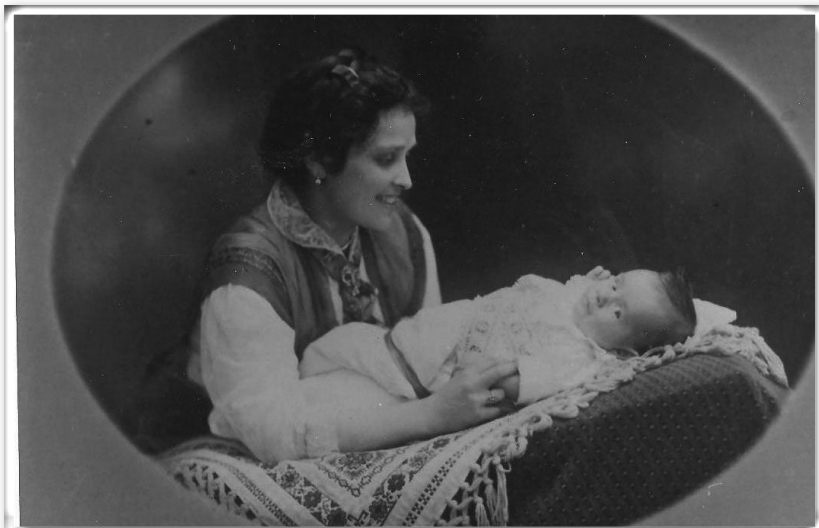
י"ב שלחו אביו ללמוד תורה בק"ק גאלאנטא, וגר אצל אצל דודו רבי וואלף הכהן מוללער ז"ל. כשנעשה בר מצוה נפתח לו השער ליכנס לשיבת רבו המובהק רבי יהושע בוקסבוים זצ"ל הי"ד אב"ד גאלאנטא.

Születési anyakönyvi kivonat.

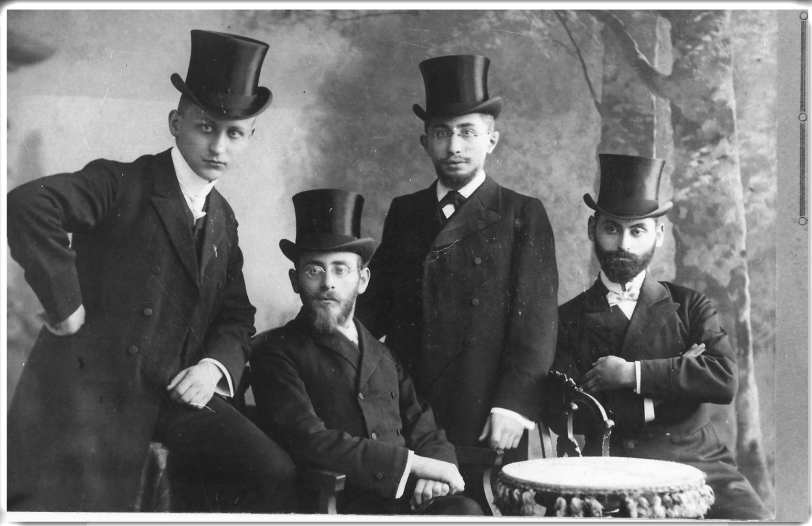
A szülők		A gyermek		A születés helye, idője		A születés módja	
Az anyának neve	Az apának neve	Az anyának születési helye	Az anyának születési ideje	Az anyának születési helye	Az anyának születési ideje	Az anyának születési helye	Az anyának születési ideje
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915
25	21	25	21	25	21	25	21
1917/1915	1915/1915	1917/1915	1915/1915	1917/1915			



מימין: זקינו ר' אברהם משמאל: אביו ר' שמעון



עם אמו מרת יאכט



עם חברים בישיבת רש"ז ברייער בפפד"מ. בשנת תרנ"ז. הראשון מימין הרב יוסף אדלר זצ"ל [אח"כ אב"ד טורדא]. שני מימין ר' שמעון שישא. שני משמאל הרב משה דוד פלעש הי"ד אח"כ רב בווינא הראשון משמאל הרב שמואל ברום ז"ל אב"ד לוצערן.

דרשת הבר מצוה למד מש"ב רבי בנימין זיידל זצ"ל אב"ד גאלאנטא. בגאלאנטא למד במשך שבע שנים. פעם עמד אצל רבו [רבי יהושע בוקסבוים זצ"ל] כשהיה לו עלייה בש"ק ועשה מי שברך לדודו זקנו רבי יוסף בוימגארטן זצ"ל רב שיפשוהל בוויען, שהיה אז חולה, והרגיש שרבו אינו עונה אמן, ואח"כ נתוודע שדודו כבר לא היה בין החיים.

רבי אברהם סיפר, שפעם הגיע לגאלאנטא מרן גאב"ד ירושלים מהרי"ץ דושינסקי זצ"ל וכל הציבור הלכו לקבל פניו לתחנת הרכבת, אבל הוא עצמו לא בא העירה [אף שזוגתו הראשונה היתה קבורה שם].

מעירו שאפראן לגאלאנטא היה נסיעה של משך יום שלם, אף שהיתה קרובה, כי היו נוסעים עם הרכבת עד לנהר הדאנוי, ואז היו צריכים להוביל כל המזודות על הגשר לצד השני של הנהר, ולחכות לרכבת לנסוע לגאלאנטא. הוא היה מספר שהיה ישן בקוואטיהר, ובאמצע החורף היה כמו קרח על הפנים והזקן של הבחורים, מרוב קור.

Rabbinic College "Teshuva" Galanta

No. 44/1937-38

I undersigned, the Director of the Rabbinic College of Galanta I am to certify that my pupil A. Schischka of Sopron, born Vienna 21st of March 1915, past today successfully his last examinations and accordingly received his Rabbinic degree.

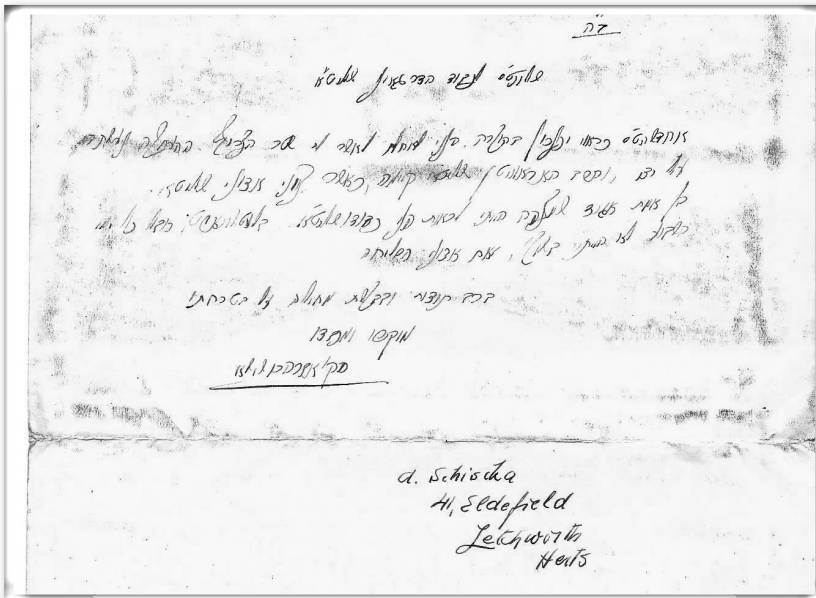
My esteemed pupil whom I had occasion to know intimately for those twelve years that he spent in our College between 1930-1936, I found him a most conscientious, intelligent, even tempered personality & as a very able speaker. In full knowledge of this I can recommend him to fulfill the post of even the Jewish communities.

To this responsible task I am giving him my heartiest blessing

Galanta 16th of March 1938.

Izsidia Buxbaum
Chief Rabbi

I am to certify that the above is a literally translation of the Hungarian original Letzworth 23rd of November 1945
Rabbi Kovits



תרגום המלצה מהישיבה

משנת תרצ"ד - תרח"ץ התחבא בעיר ווינא מחמת צרות הצבא. שמה עבד במקומות שונים, והיה אחד מחברי מהיוגנדרופע [צעירי אגודת ישראל].

בווינא התחיל ללמוד שפה האנגלית ועוד דברים הנחוצים. [היות כי פסק מללמוד לימודי חול בהיותו בן יב]. בהיותו שם ביקר בספריות הגדולות, [באחד ממכתביו להגרי"ד גולדשטיין זצ"ל מזכיר אוסף השתדלן רבי שלמה ראזנטאהל ז"ל מבודאפעסט, שראה באחד הספריות בווינא בתוכם ממכתבי מרנא החתם סופר זי"ע] וסיפר שביקר אצל אשת נכדו או נינו של הגאון רבי שלמה קלוגר זצ"ל שהיה לה ארון גדול על כל הקיר מלא כתבי יד של הגרש"ק.

בשנת תרח"ץ היה האגשלוס [חיבור אוסטרייך לגרמניא], וזה קרה בשבת זכור, לפני שבת נסע להיות על שבת בק"ק גאלאנטא, ולא היה יכול לחזור לווינא, אז אחד יעצו לילך למשטרה, והם דחפוהו בכח חזרה להונגריה, וחזר לעירו שאפראן. אז התחיל לעבוד לקבל דרכון ולסדר רשות כניסה

בעה"ת

תקנות

ישיבה"נו לע"טו בפקודה נק' אדמו"ר שליטא

(א) אסור לכתוב אל הקודש פליטה אל כק' אדמו"ר שליטא בבית רשות
הבאים דואב והעובר יקנס בקנס זמור -

- (ב) הבוחרים חייבים להתפלל בביהמ"ד דוקא בימי לעזרי דנסי, והמאחר יקנס
(ג) הכל חייבים לבא אל השיעורים בסדרן, דבר יום ביומו -
(ד) כל אדם חוזר לבא אל השנין, והנרשם ככתא לא יבא לב' זכ' וכך להפוך -
(ה) אסור להשליש בעטת התפילה, ובעטת הכיסוד -
(ו) אסור לעלות מוצר בהמדר החוצה בין מנוחה לטעמים -
(ז) אסור לבא לבחור בכוכל הנקרא קאפסע -
(ח) אסור ליכך לדירת חבורו בעטת כיסודו -
(ט) כל אדם חייב לשלם לכס החבורות כפי אשר יושלח עליו
(י) הדר הוא לכל הבוחרים שלא יגלוזו שלח זקנם בכל
ואלו המנצחין לא יגלוזו רק בטעמים נר' ד'

היום יום עש' לסד' ופאת זקנם לא יגלוזו

פקד' גאלאנטה י"ע

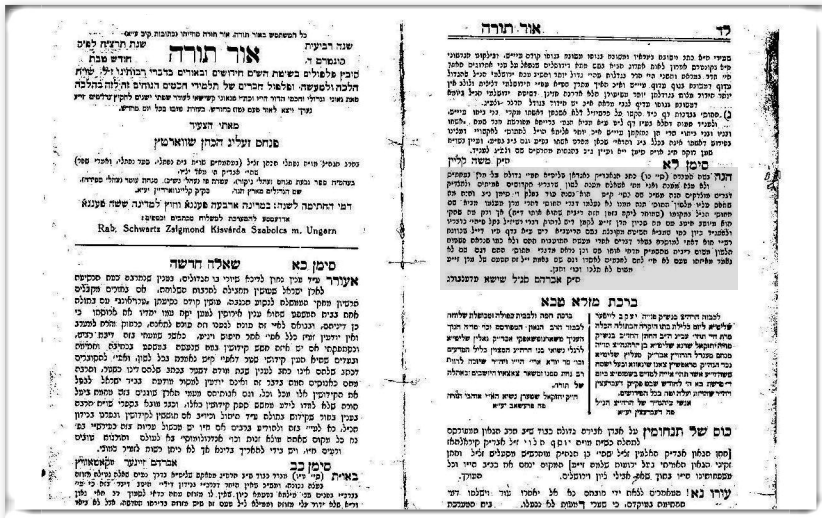
רשימת תקנות בישיבה הקדושה בגלאנטה

רשימת תקנות בישיבה הקדושה בגלאנטה

לבריטניה ע"י שארו הר"ר מנחם ברייער ז"ל שכבר היה בבריטניה. אמנם היות
שלא היה לו איזה עבודה עבודת-יד, נסע לעיר ראאב GYOR שם גר אחד
ממשפחת שטרן שהיה אופה, ושם למד מלאכת אופה וגר שמה בשנת תרצ"ז
עד שנת תרצ"ט.

מיד כשהגיע לו הדרכון נסע לבודאפעסט לסדר רשות לנסוע דרך בלג'י
ולא נתנו לו רשיון, אז הלך להקונסול הצרפתי ושם היה מעשה פלא, היה תור
גדול של אנשים המחכים, והוא הלך מסביב לבנין וראה דלת פתוחה ונכנס,
ואיזה איש שאל אותו מה מחפש, ואמר מבוקשו, ואמר שישב וימתין, ואחר
שעה היה לו הרשיון ביד.

רבי אברהם נסע דרך ווינא ליפרד מזקנתו מ' פעסל לאה ע"ה. משם נסע
לפאריז שמה התאכסן שבועיים אצל דודו רבי בצלאל שטרן ז"ל, שנמלט לשם



חידושו בימי חורפו יישוב על קושיא על שו"ת זקנו החת"ס
[עי' לקמן בעמוד נ"ח]

מווינא ובא ללונדון בחודש אדר בשנת תרצ"ט.

תחילת עבודתו היה בבית האופה גראדינסקי, ומעולם הכיר להם טובה על זה. אח"כ עבד גם בשביל רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל, להדפיס דברי תורתו על מכונה. והיה ר' אברהם מספר כי אז היה קשה לו להגרא"א דסלר לדרוש ברבים, והיה צריך להכין את עצמו הרבה להספיד את דודו מרן הגר"ח"ע גראדזענסקי זצ"ל, ור"א הדפיס את ההספד בשבילו על מכונת דפוס. הרבנית היתה אז מעבר לים, ורבי דסלר היה מבשל בכל יום לסעודת הצהרים שני ביצים, אחד בשביל עצמו וא' בשביל הר"א שישא. בתקופה זו עבד גם בספרייתו של הנגיד ר' דוד סלימן ששון זצ"ל.

רבי אברהם היה אחד מן החבורה מבחורי ווינא שהתווכחו וביקשו מאת הגאון רבי אלחנן וואסערמן זצ"ל הי"ד שהיה אז בלונדון, שלא יחזור לאיראפא. גם רבי מיכאל דוב וויסמנדל זצ"ל היה אז בלונדון. היה אחד מראשוני החברה שיסדו ביהמ"ד ק"ק תורה עץ חיים פה.

אור תורה

B

[illegible]

אברהם בן ישיש משאפון
(ג) בדיק (ולכס צ' י' כ'ג) למדו חזק כי
חייב חס, לקביל פני רבו, בשנים ברגלו,
הסלח בשנים ר"ח פ"ז ע"ב חזק. כח ברגל ולא
בשנים? (ג) גם זאת חזק"י סלח וס לשון חזק
חזק

וְיָצִיחַ דַּקְרָן בִּישְׁתָּה נִשְׁתָּה וְנֹחַ מֵאֵל וְכֹהֵנִי וְעַם
 יִצְחָק בְּרַעְיִים כְּלִי שׁוֹמֵתָ מִן הָיִן יִירָא אֶחָד גְּדוֹל וְשֵׁי
 יִדְרֵה נֹחַ אִישׁ מִלְּמִנְיָךְ קָרָן יִגִּיד בִּישְׁתָּה שְׁתָּחֵל וְעַל כָּל
 אֵלֶּה נִבְרָא שְׁמִי לֹא לִיחֹד עַיִן דַּחֵן לְפִיכָּךְ מִשְׁמֹעַתָּה
 קָרָה וְכֵן נֶשֶׁת אֶחָד מֵחֻלָּה נִבְרָא וְנִשְׁתָּחֵי נֶשֶׁת אֶחָד
 וְכֵן הָיָה יִשְׁחָר וְעַל כֵּן.

[illegible]

והקקין לנו לרדני תהססל זחיל סוכס כיו פיג
וכוונתו דריי לא לרד לסתחשנו חודס ושנה דכי
מסריג לכלל פני רנו דלג גרס תהססל ומסס
דכי רנה עזר עניין חודס ושנה שלג דליס חיו
דכי רנו לכו פיי סריק מדדני סגיל כססל דסיס
קלג פני רנו ומססל לויק דיי דסיס כססל ומסס
ויסור אוסל ענדער חוסס וסיבס סריגריהאס

[illegible]

— ס'ימין (שלשה אנ' יודע) ימ —

עיד השלשם וי' יודע' (בסיון ג') נלפסד
(א) בנשים (אחיו י' טו') אחר האכל כל
ביתם אפי' קטני עמול' אחר שרע דק
קטן? (ה) וכל דמכס עמול' נקוטם צדק
נבלה לחסידים ש' עתהם הוהה גני' עליהם
(לפסע) פסידים כמ' ש' (נבלה) ונלפסד חסידים
חבליהם וכן איכנס עתהם צדק' וטעם
חובל בגלותו אין צדק מלפון חסידים וזהו
נבלה מלפון חסידים אפי' אחר ד' דמס איכנס
אין שרע דקטן עמול' וטעם.

(ב) ברדיק (יסופע זי עי:) וצניז וצנוסיו

(ח) ולדמתי פשוט כי ידוע את קלמנדו נקיים דתה
סנצטות אשר י"י עס וכן הוא בעירובין ב' ע"א
קמן המעשין בכל הסומחות תלילו בתחלה את שני
סנצטות אשר י"י עס וקשה בהמה עול ידעין לטו
את התחורה בתוכן לכן כתב הרמב"ם דמכחיז חללי
לגבות מהו וכן שכתב הרמב"ם

[illegible]

(ג) ולי נראה דנפלים קשה טלם נקלם לא כתיב ד
 וזל וקט רב דלם גרע פערס דכתיב נהדים נק
 נהדי ופירש חידוש דם נדב דלם כתיב נהדי
 נהדיק רובם לאפוקי חזירם חסר פטירה אם פיר
 מה לך ללכת פחד דכתיב זל לא נטע פיר קבל
 נטעק לא פחד ולא טעם נדחום ופחד מחויבים

חידושים בימי חורפו

בשנת ת"ש אירע מקרה ובאו מטוסי קרב על שמי לונדון, ופעם בהיותו
ההולך ברחוב לורדשיפ ראה מטוס וחייל שהיה בתוכו עם דלת פתוחה ואקדח
בידו לירות עליו, ורבי אברהם שהטמין את עצמו, ובאותה שעה החליט לעבור
לעיר השדה לעטשווארטא.

בהנ"ו

15. SOLLERSHOOT EAST.

LETCWORTH,

HERTS.

TELEPHONE 776.

היום א' דר"ח אדר, תש"ו.

לכבוד פעלת השם הסוב והיקר חברי הנעלה
כה"ר אברהם שינא הי"ו.

מאחדש"ו וכו' בהיותי קורא על מסתי ס'
ש"ות רבינו שלמה בן אדרת ז"ל אשר שירו
רנ"ה ואלף זכרתיך על יצועי אשר בקשתני
פעם לרשום לך המקומות שצאתי בספר ההוא
אשר בהם מזכיר הרשב"א ז"ל את רבותיו ז"ל
ולכן רשמתי בזה מקומות אחרים אך יותר ממה
שרשמתי נמצאו שם.

סי' קפ"ט. "ואף רבותי ז"ל דאיתי הולקים
בדבר זה שמורי הרב רבינו יונה ז"ל
היה מנהיג כשאדם נכנס לביתו כ"כ ואם
יאר פסוקי דזמרה לא היה יכול
להתחיל ולסיים ולהתפלל עם הציבור
מתפלל עם הצבור ואח"כ חוזר ואומר
פסוקי דזמרה וסורי הרב משה בר
נחמן ז"ל היה אוסר כדעת הגאונים
ז"ל.

סי' תצ"ז. וסורי הרב רבי יונה ז"ל היה נזהר
שלא ליקח אלא בסקום שינא שם אחרים
כו'.

סי' תצ"ח. וכבר דנתי על זה לפני מורינו
הר"ם ב"ן ז"ל והבאתי ראיה כו'
והודה לדברי ועוד הוסיף הוא ראיה
כו'.

סי' תק"ג. כן היה אוסר לנו הרמב"ן ז"ל כו'
וילדות היתה ב"ה והעזתי פני כו'
ודנתי לפניו וזאת הייתה תשובתי כו'
הסיב

f

חשיב הרב כו' אמרתי כו' אמר
 כו' אמרתי כו' וסוף דבר לא
 מצא רבינו תשובה מספקת להעמיד
 לי דבריו אלו כו'
 זהו מה שעלה עכשיו במצודתי הקלה אבל כאמר
 נמצאו שם יותר.
 בדבר נוסח ה"פ שגורס גואל ישראל בהתייחס
 ההנדה ראה זה חדש מצאתי בס' הקרי לב להרב
 יוסף חזן ז"ל שהעלה שם בחלק א' ס' ע"ג
 דף קל"ז וז"ל "ולפ"ז צ"ל דלירושלמי היו טותטין
 גואל ישראל" ע"פ לשונו הצריך לעניינינו והוא דבר
 נפלא ועל כגון זה אמרו ד"ת עניים במקום אחד
 ועשירים במקום אחר, השי"ת יאריך ענינו אמן.
 אקוה שקבלת בשורות טובות מהור"ך היקרים
 הי"ו ומכל משפחתך הי"ו.
 בנקשה אל תסרת להשיב ע"ז כי יצאתי שאתה
 טרוד.
 ועתה אסיים בר"ה טוב וספורך ושכתא טבא
 לכולכם ואתה שלום וביתך שלום וכל אשר לך שלום
 הוציא מלפני
 דוד ששון
 יצ"ו
 הראית שכלוח הספרים של הוצאת סוכה ה"ק שבזני
 יש ספר אחד על החת"ס ותלמידיו וא"ו?

מכתב מאת ידיד ותיק הרה"ג מו"ה סלימאן דוד ששון זצ"ל מלעטשווארטה ירושלים

בהגיעו ללעטשווארטה עבד קשות לפרנסתו, היה נוסע כל יום הלך וחזור ללונדון הבירה, ובכל זאת מצא מקום ללימוד התורה, ולעסוק בדברי ימי אבותינו ורבותינו הגדולים.

שם נשא לאשה את זוגתו החשובה מ' מלי' ריזל ע"ה [השדכן היה הרה"ח רבי חיים נטע כ"ץ זצ"ל] בת הרה"ח ר' שמעון משולם וויינגרטן ע"ה בחודש

Beth Din, London
COURT OF THE CHIEF RABBI

בית דין צדק
דק"ק לונדון והמדינה

Telephone:
AVENUE 5377

4, CREECHURCH PLACE
ALD GATE
LONDON, E.C.3

3rd December, 1942.

In connection with the attached document headed Rabinatska Skola, Rabinatschule "Jeschiba" Galanta, and dated 18th March, 1938, this Beth Din (Court of the Chief Rabbi) certifies hereby that the said document is a certificate signed by Rabbi Jozsua Buxbaum of Galanta, Czechoslovakia, and Director of the Rabbinical College there, certifying that Adolf Schischa successfully passed the examination for the Rabbinical degree on 18th March, 1938.

The certificate further states that Mr. A. Schischa has been known to the Rabbi for the six years 1930-1936 and that he is conscientious, intelligent and even-tempered.

This Beth Din (Court of the Chief Rabbi) knows the aforementioned Jozsua Buxbaum as a Rabbi of high standing and accordingly accepts his certificate.



J. H. H. H.
Clerk to the Court.

אישור על ההמלצה
על ידי הרב הראשי
לונדון

אישור על ההמלצה

ALIENS ORDER

No. A 60101

TRAVEL PERMIT

(Available only within the United Kingdom and when accompanied by the Registration Certificate entered below.)

By virtue of the powers vested in me by the Aliens Order, 1920 (as amended) I hereby grant permission for the Alien described below to proceed at his or her own risk and charges

from Department
to Cambridge
for the purpose of visiting the University Library, Cambridge

This permission holds good from :-

Specify
here, in
or on 1 day
and month

* 9.00 am - 10.00 am Thursday until 10.00 am 12.00 pm Thursday until 10.00 am 1941

Particulars of holder

1. Black
or white
or other

Registered in the Police
Registration District of Northampton

Registration Certificate No. 430609

Surname SCHECHT

Forenames Abel

12. Full postal
address as
registered.

Nationality Hungarian

Sex Male

Residence 11, Bedford

Signature of holder
A. Schecht

Signature and Rank of
Issuing Officer
A. J. Jones

Place Hitchin
Date 14th December 1941



When a permit covers a period of more than 24 hours, the holder must report himself daily to the nearest Police Station in the District where he then is, unless the following permission has been granted:

1/1. Example
to not
report daily
to the Police
Station in
the District

The holder is hereby exempted for the period of this permit from the requirement to report daily to the Police of the District in which he then is

Stamp of Issuing Office
Herts Constabulary
E Division
HITCHIN

Signature and Rank of Issuing Officer
Place Hitchin
Date 14th December 1941

NOTICE TO THE HOLDER OF THIS PERMIT

It is an offence, punishable by fine or imprisonment, for the holder to refuse to produce this permit when legally required to do so; or to fail to comply with the conditions of this permit; or for any person to alter, use or have in his possession a permit on which any endorsement has been forged or altered.

On the expiry of the period for which this permit is available, it must be given up at the nearest Police Station in the District where the holder then is, or in the District in which it was issued.

[P.T.O.]

אלול שנת תש"ג. המסדר קידושין היה הגאון רבי שמואל יוסף רבינוב זצ"ל.

כמה שנים אחר שנשא אשה חיפש מקום בלונדון בשביל המסחר שלו, ומצא בית באיסט-ענד שנתברר אח"כ שבאותו בית ממש נולדה אשתו! הוא עבד קשה לפרנסתו, היה עושה צבעים וממרחים [ברא"ש בלע"ז] לציירים, והיה לו ברכה מכ"ק אדמו"ר מקאפשיניץ זצ"ל [שהיה פה לביקור בשנת תשי"ג] שיתחיל לסחור בנדל"ג ויצליח.

במשך השנים זכה להוציא לאור כמה ספרים מגדולי ישראל נ"ע, הראשון היה "דרשת הראב"ד" לר"ה ואחריו ספר "מאור החיים" דרשות להאווהחה"ק שהו"ל לבר מצוה של בנו. ביזמתו נדפסו חידושי "מהר"י בירב" על הרמב"ם והתשובות של הגר"י אופנהיים. גם עבד ביחד עם עמיתו הגדול החכם הרב ששון ע"ה תחלה בהלכות פסוקות לרב יהודאי גאון ואחריו בהקדמה הגדולה לפירוש המשניות כ"י להרמב"ם. ואחרון אחרון חביב הספר למטה משה שי"ל בערוב שנותיו, היא ספר היוחסין הגדול של משפחת סופרים שחיבר ביחד אתי כותב השורות.

כל ימיו משחר טל ילדותו השתעשע בכתבי מרן החת"ס. בעודו בחור היה בקי בשו"ת שלו וגם כתב הערות עליהם. בדורנו הוא היה בין היושבים ראשונה במלכות חכמי תורת החת"ס, הלא הם הגאונים רבי יוסף נפתלי שטערן ז"ל ורבי יששכר דוב גאלדשטיין ז"ל ולהבדל בחל"ח הרב הישיש גאב"ד ערלוי שליט"א אתם היה בקשר הדוק, בין בכתב ובין פנים אל פנים.

לרבי אברהם היו גם מסורות בעל פה מהנהגות החת"ס, שחי ופעל לפיהם בכל ימי חייו. לדוגמא נהג לומר משיב הרוח ומוריד הגשם (בסגול ולא בקמץ), שכך שמע מדודו זקנו הג"ר בנימין זיידל זצ"ל רב בגאלאנטא ששמע מרבו הג"ר פייבל פלויט ע"ה בעהמ"ח לקוטי חבר בן חיים, תלמיד מובהק של החת"ס שכך קיבל ממנו, ועוד רבות כהנה.

רבי אברהם גר בעיר לעטשווארטה עד ניסן תשל"ב שעבר ללונדון, והיה חד מבני החבורה של ק"ק וביהמ"ד גולדרס גרין [מונק]. נפטר בשיבה טובה כ"ז חשון תשע"א, ונקבר בביה"ח טשעסאנט. הספידוהו הגאון רבי

י

קובץ דברי תורה

מכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א

להרב אברהם שישא הלוי שי

על הצעותיו לסי' דרשח הראב"ד לרי"ה

- לחזקת המעשים והענינים הקשורים בדרשח הראב"ד והצעותיו, ע"ז, שעליהם נסבנו הערות כ"ק אדמו"ר שליט"א -

... בהודמנות זו עברתי עוה"פ על הדרשה לרי"ה להראב"ד, שכי' הר"ל בצירוף אונים לקופה. ולחביבי דמילתא מועתק בזה איזו הערות בחפזי.

דרשח הראב"ד והפית הרא"ש שי

ביום החמישי אין א' אומרים הרנינו לא להים ענינו הריעו לאילק יעקב שאו זמרה ותנו תוף...

א' אולי נזכר רבינו לומר שאם חל ביום זה בשבת אין אומרים בשחרית מוסר פ"א כוסר מפורש כפי ריה ל' צ"ב. ולא התחילו הלויים כשידו רק ספסוק הירחי ססכל וכו'. או נאמר שטעם המעשה הוא צ"ל במקום אין אומרים, אנו אומרים' כמו שהביא בארוחת חיים ח"א (נריבני ת"ק ד' ק' ע"ד) הלכות ראש השנה כ"א אות י"ד (נראה במפורש עם אירוש משה לוי שמוכא בשם הגרי"א שהיה לומר בשל ימים של ריה מוסר זה).

בתחילתה. ט"ס דמוכח. והנה בזה וכי"ב - נוסח תיקון המשוער צ"ל בן שתי תכונות: א' התאמה מלאה להבא אחריו ולכללות הענין. ב' נחיתת מקום לקצות ולכתוב הנוסח הנמצא.

ושחי הנוסחאות שמציע כי בהערותו א' - אין מתאימות ל א' ה"ל: בדרשה לרי"ה המיוסרת עוה"פ תקעו - מה טעם להתחילה שאין אומרים פסוקים אלו, או שאומרים אותם בכל שבוע ביום ה' ולא דוקא ברי"ה. והרי בכל ריה היו הלויים אומרים ה"ל (בשחרית, או במוסף). ודן זה ה"י לכול לשמש התחלה לדרשה. ואת"ל שהיו אין זה נוגע בומה"ז - הרי יכול ה"י להתחיל בפסוקים עצמם.

ולכן ג"ל שצ"ל ברית: א' ביה. א"א - ופ"י בעור השם (או ברוך השם). אמר אסף. או - בראש השנה אנו אומרים. ב' בריה א"א - ופ"י כג"ל. ובמשך הזמן טעה אחר המעתיקים בין ר"ש קטנה לז"ר גדולה. וזה גרם לטעות בפענוח הרי"ה. ג' בתי א"א - ופ"י בתהלים אמר אסף. וכי"ב.

מתוך קובץ דברי תורה שי"ל ע"י ישיבת גדולה דליובאוויטש בלונדון

אלחנן היילפרין שליט"א רב קהל בית שמואל בגולדרס גרין, הרב ישראל מאיר גרינברג שליט"א רב ביהמ"ד ק"ק גולדרס גרין, ולאחרונה בנו יחידו הרב יוסף סג"ל שליט"א.

השאר אחריו בנו הרב יוסף שישא סג"ל שליט"א מו"ץ פה. ובתו מ'

בט"ד. אור ליום ו' אלה שמנת חשבו"ב למ"ק

שלכנס"ס לכבוד האדמו"ר מליובאוויטש שליט"א,

מן הנכון הי' שאפתח מכתבי בתוארים אולם, אולם בתוארים
שנדיקים גסורים ה' יחיים לעד יכולים עמוד אין בעלי תשובה יכולים
להשתמש בהם לכן אחלי יבנו כאלו פרטים.

מכתב בעימות ימינו מיפס הסליחות הגזע רק ימים אחדים לפני ההגו
המנוכח שצ"ע (הן החתמת הבול היא סיום 1 גרמנד!) כנראה ששאר אי"ש
כל זמן הזה. אין כפי מה להודות על אדיבות ואצילות הרגל לכתוב לפעוט
כמוני בשעה שומנו למרוז של כ"ן אדמו"ר שליט"א עסקים. בענינים העומדים
ברוסו של עולם, אולם הן הן הדברים העודדים ומעוררים לעקר לעבוד על עבודה
כאלה. ואלפי תודות יעלה של גמולו.

אשר להעדותיו של כ"ן אדמו"ר שליט"א שכדוני בהם כמכתבו היקר
אשרה בא לסדר תלמודי לפגיו. כבון מאד מאד הנחה היסודים של כ"ק שליט"א
מה היא חובת כירור גוססא בכתב-יד עתיק יומין. אכן זו היא הקושי בענין זה
הזה, ואני הסתייגתי מאד בדברי בהערה. בדעתי הי' להוסיף מה שכ"ק
מרו"ח ה"ס זי"ע בחידושו למס' ביצה ט"ז ע"ב 1112 ד"ה פסח אחת וכו' שאין
בדיומו מסורת שטעמטש איזה שיר שרר בימים טובים על תמידים (יראה נא
המכתב הנפלאה גם בזה ומנהגו של כ"ק מרו"ח זי"ע שטעם כך לא אסר כי"ט
היום יום... שבו הלויים היו אומרים) וזה אסרת שלומרי לא הי' ברור
מה לומר לכן הי' מקום לשער שזוהי בונה רבינו הראב"ד זצ"ל להגיש שביום
ה' בודאי יש לומר בוסר זה כיון שנטרס בדברי חז"ל ר"ה ל' ע"כ. כמובן שכו
זה השערה, אבל לפי עניות דעתי התיקון המסופר הוא בהתאם לענין. אשר
ההשערה כ"ן המסר"ר שליט"א יתחיל נא לי חל לזון של ריטוי, הצעה א'
והצעה ב' רחוקה מאד מהנחותיו של כ"ק שליט"א, ואשית הלא שימוש בר"ה כ"ה
להתחלת ענין לה מצאתי בשום ספר מאותן הימים והזמנים לא בדפוס ולא בכ"י
וזאת אסרת גם כן להצעה ב' החולה מליצית "אסר אסר" ולכוון לדברי דוד
מלך ישראל המתחיל כן פרק מספר תהילים אינו נוהג ברוב קמאי לכן דומני
שגם אדמו"ר שליט"א יסכים שקשים טעם להלום בדברי הכתב יד. ואשר להצעה
ב' הלא היא קרובה מאד לדברי הפעוטים רק בטעם שאדמו"ר רוצה לשנוא הכתב
בפירושו ולהרבות בהצעה לומר שזאת הראב"ד זצ"ל שאין אומרים אותו המסור
לנשי ברוב השנה העצמי אני הפעוט שאכן אומרים אותו כגם חל ביום ה'
כשבת. תודה רבה על הערות החשובות לאות כ' והדרך אנב לה. להערה ל"ן
לדאבוני דב"ה הצ"צ אינם ידועים כיון שאין ספר חשוב הזה, וכמובן העוד
לא יכולתי לעקוב אחרי דברי הערתה הנאמרת. אשר להערה לאות קס"א
בדואי כבון מאד הי' לחלק אולם איך נפרנס דברי חז"ל לכל מצוות שבתורה
האם נדקא זו באר להעיר שא"י במקום שהי' מקום לחלק עכ"ז נלמד ממש
ל כ ל ס ז ו ר ת תצויכים להיות עומדים? יאיר נא עיני ערכו עלי

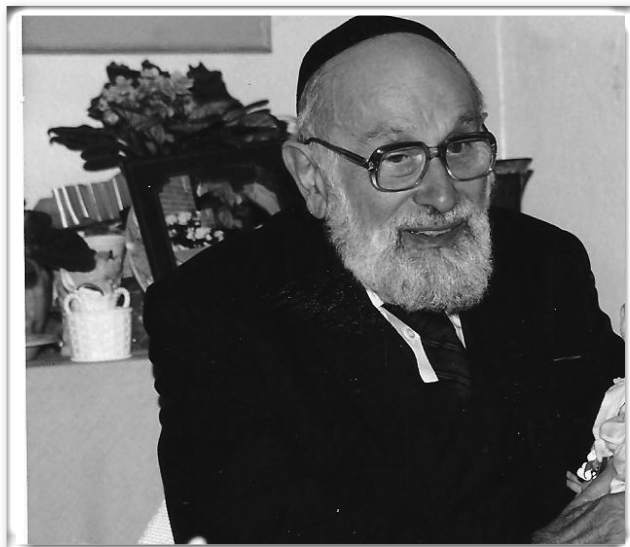
בדואי הלאה בדברי ואני בפילא אסר"י לבקש סליחה על הטרחה ולהודות לו
עוד פעם על מכתבו הער"ן שו"ע ערכו עלי

הצעיר באלפי ישראלי

הק"ל יצחק משה הלוי

תשובת ר' אברהם אל הרבי מליובאוויטש

שולמית תחי' אשת להבל"ח הרה"ח ר' ישראל חנוך המכונה העניך לנדא ע"ה,
גם בני בנים ממשיכי דרך אבותיהם הגדולים שילאו"ט.



בעליון: רבי אברהם ז"ל למטה: עם אחיו יבלחט"א ר' שמואל בנימין נ"י



[ב]**ציטוטים מפיו על קשריו עם גדולי ישראל**

"האדמו"ר מגור זצ"ל הי' רגיל להתאכסן אצל ר' קלמן פאפנהיים הי"ד בוויזן [אבער דאנוי שטראסע] שם זכיתי אני בפעם הראשונה כשהייתי אולי בן שש או שבע להתברך ממנו." [זה היה בעת כנסייה הראשונה. במכתב רבי אברהם שישא ז"ל אל הגרי"ד ג"ש ח תשרי תשכא]

"בעת הכנסיה הגדולה הראשונה היה רבינו החפץ חיים זי"ע גר באותו בנין, ואביו ז"ל רצה ליקח אותו להתברך ממנו, אך פתאום נחלה, וכל ימיו התאונן על שלא זכה להתברך ממנו".

"בכנסיה גדולה השנייה בווינא תרפ"ג נשקתי את ידי האדמו"ר בעל אמרי אמת מגור זצ"ל".

עוד סיפר רבי אברהם: "בכנסיה הגדולה השנייה הכריזו שהגיע טלגרמה שרבן של ישראל החפץ חיים זי"ע בדרכו לבא לכנסיה, אבל הוא צריך לפני זה לבקר ולשמוע חוות דעת הרופא בעיר, מיד שהכריז המכריז בשורה הטובה, אז עמדו כל הקהל סביב השולחנות ורקדו במצהלות שמחה, הנה הרבן של ישראל בא! לאחר זמן מה הגיע שוב טלגרמה שהרופא אוסר עליו לבא, מיד נהפכה השמחה לתוגה, וכל העם נאנחים על שלא יהיה להם הזכייה לזה.

גם זכר היטב נאומו של הגר"מ שפירא ז"ל ביומו של סיום מס' זבחים והתחלת מסכת מנחות שהיה אחרי הטבח הנורא בחברון וזעק "מספיק הזבחים שזבחנו" - מעתה יקויים וערבה לד' "מנחת" יהודה וירושלים וכו'.

בהיותו בלעטשווארטה ניתן לו רשות מיוחדת מאת הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל לבא לשיעוריו. [הגר"י לא הרשה רק לשני בחורים 'הונגרים' לבא לשיעור]. הגרי"ח אברמסקי זצ"ל התיר קטניות בימי המלחמה אבל להר"א אמר שאינו מתיר בשבילו.

נתקרב בקירבה מיוחדת אל הגאון רבי צבי פרבר זצ"ל רב איחוד הקהילות בפה, עד כדי כך שאם חיסר מלבקרו שלח כרטיס ושאלו מה קרה. אף את צוואתו מסר אליו טופס, [ועוד טופס מסר להגאון רבי לייב גורוויץ

YESHIVAH & TALMUD TORAH
"SHEVET SOFER"
OF PRESSBURG
IN JERUSALEM
Under the direction of Chief Rabbi AKIBA SHREIBER
of Pressburg.

משיח בשר ע"י רשכב"ג בעל חתם סופר ו"צ
בית חסד"ן ל"ק
Founded in the year 1867 by the Holy
"HATAM SOFER" of blessed memory

הישיבה הגדולה והחלמוד תורה

שבט סופר

פ"ר ש"ר

בירושלים ת"ו

בשמי"ח תמוז ה'תר"ס ע"פ חתם סופר שליט"א
מכר ו"מ ד"ק פ"ר ש"ר

בית ירושלים..... ס"ו אלול תש"ו
Jerusalem.....
ת.ד. P. O. B. 9085

שלום רב וכל טוב סלה למעלה כבוד הרבני היקר הנכבד והנעלה
איש ח"י רב פעלים עושה ומעשה מהור"ב אברהם שישא סב"ל הי"ו,

אחרתה"ס כראוי !

ברצון רב קבלנו את הידיעה מאת הרב הגאון הגדול מהור"ר אברהם שמואל
בנימין סופר שליט"א בן כקש"ת מרן אדמו"ר שליט"א כי רומע"ת הבטיחו להשתדל עבור
הישיבה הק', לרכוש חברים הנמכים קבועים בלעששווארטה, שיתמכו בישיבתנו הק' באופן
קבוע למען תוכל להתפתח ולשגשג כראוי לה.

מיטב ברכותנו הלבניים לרומע"ת עבור התעניינותו האדיבה בישיבתנו הק'
אשר היא הפסגה שם ושארית לישיבתנו הק' בפרשבורג יצירת ידי מרן בעל חתם סופר
זיע"א, ביחוד לעת כזאת אשר ההוצאה עלתה למעלה ראש, ההכנסה היא זעומה מאד לנוכח
ההוצאה הגדלה והולכת ובפרט בזמן האחרון אשר הכנסנו פליטים צעירים מבאי מדינות
אונגריה הישנה, ואנו צריכים לספק להם את כל הצרכותם, וההוצאה גדולה מאד, ולולא
עזרת אחב"י גדידי הלב אנא אנו באים !

אנו מבקשים בזה מאת רומע"ת כי יקיים את הבטחתו הטובה, וישתדל בכל
כח ועוז לעשות אל כל אשר באפשרותו להרים את קרן הישיבה הק' השרויה בסוצוקה קשה
ועקב המצב הכלכלי החמור, יעשה כא אפ"ל בימים הנוראים הבע"ס, יעזרו את ידידיו
ומכיריו ויעש "ועד למען הישיבה" שיבש לפעולות מסשיות וארכוש חברים קבועים אשר
ישאו בעול הישיבה הק', וביחוד את תלמידי, ידידי ואוהדי הישיבה אשר הם צריכים
לבוא לעזרה בראש וראשונה.

וזכות הצדקה וחסד העלה לרצון לפני אדון כל להתברך בכל טוב בפעון
הנכרות וזוכה להכתב ולהחתם בספר חיים טובים ומאושרים לשנה טובה שנת ברכה
שנת, שלום ושלוחה השקט ובטח, אמן.



כעתירת ידידיו וקוריו ומכיריו בעזרת
הנהלת הישיבה הק' "שבט סופר" בירושלים ת"ו

אני ר' אברהם שמואל סופר שליט"א
בשמי"ח תמוז ה'תר"ס ע"פ חתם סופר שליט"א
מכר ו"מ ד"ק פ"ר ש"ר

הנהלת הישיבה הק' "שבט סופר" בירושלים ת"ו

אני ר' אברהם שמואל סופר שליט"א
בשמי"ח תמוז ה'תר"ס ע"פ חתם סופר שליט"א
מכר ו"מ ד"ק פ"ר ש"ר

מכתב הגאון רבי עקיבא סופר מרן בעל דעת סופר

התאחדות תלמידי ישיבת „פרשבורג“ בארץ הקודש ת”

בנשיאותו של כ”ק מרן אדמו”ר הגאב”ד רמ”ק פרשבורג שליט”א

ת.ד. 7196

המרכז בירושלים

ס’ חשבון כנס הראוי 1950

בית ירושלים כ’ מרן תשנ”ז

כבוד

ידידנו הנעלה והנכבד, העושה והמעשה למען הרבת קרן התורה ולומדי

טוה”ר אברהם הלוי ט”ל נישא שליט”א

לטשוארס

שלום ורב ברכה,

אנו מחבירים בזה לפנות אל מע”כ עם בקשתנו הגדולה אשר בוראי יענה לה בחיוב ויתרום את חלקו בהשקפת מטרה חשובה אשר עומדת כשעל המרק ומעסיקה אותנו מאוד למען הצלחתה.

בחדש חסון תשנ”ז נחוג את יובלה השלישי של ישיבתנו הק’ מאז הוסדה ע”י רבן של כל בני הגולה מאורנו מרן בעל החתם סופר זיע”א בשנת הקס”ז, לציון חגנו הגדול יצא לאור בחודש חשרי הירחון החורני “המעין” בצורה מהודרת ובחומר מגוון ובו מאמרים על הלכה והגדה מאת מייסדי הישיבה הק’ ועל פעילותה של מכזר תורני עתיק יומין זה במספר שלוש יובלות בשנים, אך הסמים לנו כמה כתבי יד של מרן בעל החתם-כחב-השבע סופר זיע”א אשר עדיין לא באו לדפוס ובעיקר מעוניינים אנו בדברי הלכה.

לאור הנ”ל אנו כמעט משוכנעים כי בידו מע”כ נמצאים עוד כמה כתבי יד של הלכה מאת מייסדי ישיבתנו הק’ ובדואר ימציא לנו את זה בכרי סנוכל להדפיסם בחוברת המיוחדת, במקרה ואין ברשותו דכוי הלכה כאלו נוכל להסתפק גם כמה מכתבים מעניינים אשר נובעים לכלל או לחזק הדת או מכתבים שהם משולבים עם דברי הלכה וכו’ וכו’.

כמו כן מעוניינים אנו בכמה כתבי יד של גדולי החלמידים של מרן החתם-הכתב והשבע סופר אשר עדיין לא יצאו לאור או כמה מכתבים מעניינים אשר החלמידים קבלו כרבת וכו’ כל זה נחוג לנו באופן דחוף ביותר עבור המעין של חודש חשרי, מבין שמיר אחרי ההדפסה נמציא את זה בחזרה אל מע”כ.

אנו מלאי תקוה כי מע”כ יענה בחיוב לבקשתנו ויהי’ לנו לעזר להגשים את מטרתנו הנעלות ולהרים על נס את מפעלינו הכבירים ולמען הפצת אור תורתו של גדולי הדור מייסדי ישיבתנו היפה, בזכות זה יזכה לראות בהרפת קרן התורה ולומדי ולהגדיל תורה ולהאדירה ויקרין גם להבא צוואתו של מרן החתם סופר זיע”א “שלא יבוש המעין ולא יפצץ האילן”.

בברכת התורה ובכל הכבוד הראוי

הנהגת התנועה תלמידי

ישיבת פרשבורג

אני מקוה לק אור ארצות יקרא להגדלתה
יאה תקראי תואחד גאון גאון רב יקרא
כי הוא הנהגת התנועה הקדושה
חברת כי יצאנו גאון רב יקרא
מטרתנו היא להקים חסד וחסד
ויבט יקרא רב יקרא
מטרתנו היא להקים חסד וחסד
ויבט יקרא רב יקרא

מכתב מאת הגאון רבי שמואל בנימין סופר בעל חשב סופר

זצ"ל ראש ישיבת גייטסהעד].

כשביקר בשנת תשיג בא"י זכה להיות אחרון המבקרים אצל הגאון רבי זעליג ראובן בנגיס זצ"ל רבה של ירושלים לפני פטירתו.

אז גם ביקר אצל הגאון רבי עקיבא סופר זצ"ל רבה של פרעסבורג, ודפק על דלתו, והגאון פתח הדלת, וראה שרבי אברהם נסוג אחור היות שבעירו בפרסבורג היה לו גבאי וכדו' ענה לו הרב "היער איז נישט ווי אין פרעסבורג". באותה ביקור באה"ק הלך לבקר אצל מרן החזון איש זצ"ל וביקש ממנו הסכמה על ספר דרשת הראב"ד שהוציא לאור, מרן ישב על המטה וקרא כל החומר, ואמר אליו בזה"ל: "איך גיב נישט קיין הסכמות אבער איר זאלט עס דרוקען" [=אינני נותן הסכמות אבל תדפיסו את החומר].

על הגאון רבי אברהם צבי פרלמוטר זצ"ל אב"ד ווארשא

רבי אברהם סיפר: "זכורני כשהיה רא"צ פרלמוטר זצ"ל בוינא, בכנסייה השניה היה כל ימי הכנסייה גר בבית זקיני. מכיר אני אותו ועודי רואה אותו לפני עיני עטור בזקנו הלבן הארוך המכסה כל חזהו, ההדרת פנים שלו והאדיבות שהראה אפילו כלפי ילדים כמוני. הושבני על רגליו ושישע עמי, אז הייתי ילד בר מצוה".

נקודה מענינת נוספת היה מציין, שהגרא"צ היה באנגליה בשנת תרפ"ב-פ"ג בימי הרעב בפולין, וכל ימי היותו פה לערך חצי שנה היה גר בבית חותנו ע"ה, ואשתו זכרה אותו היטב.

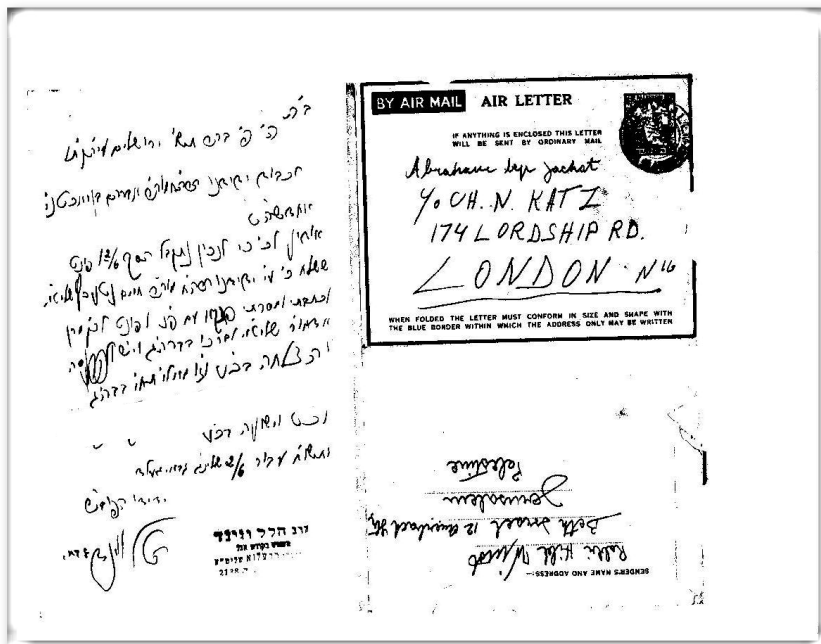
היה גם בידיו, טופס ספרו שנתן בזמנו לזקיני ר' יוסף שטרן זצ"ל במתנה וגם אצל גיסו טופס שנתן במתנה לחותנו זצ"ל. [ממכתב רבי אברהם שישא ז"ל תמוז תשלה לרבי ישכר דוב גולדשטיין זצ"ל].

עם כ"ק אדמו"ר מהריי"צ מליובאוויטש זצ"ל

בהיות האדמו"ר מהריי"צ בבאדען סמוך לווינא היו הבחורים מוינא מגיעים, וגם הוא בתוכם, ושם גם הכיר את האדמו"ר הרמ"מ מלובאוויטש זצ"ל. נשאר מכתב ממנו שנדפס להלן.

להצלת כ"ק אדמו"ר מבעלזא זי"ע

בהיותו בלעטשווארטא היה שם הרה"ח רבי חיים נטע כ"ץ זצ"ל שעסק בהצלת כ"ק הרבי מבעלזא זי"ע וקיבל אז סערטיפיקאט בשבילו ממר אבא בארנשטיין [מראשי המזרחי], הרב ר' אברהם ז"ל סייע לו לכתובת ושילוח הטלגרמים. [ראה מכתב מהמשב"ק של כ"ק אדמו"ר זצ"ל ה"ה רבי הלל וינד ז"ל]



גלויה שנשלחה אליו מאת ביתו של הגה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע

[ג]

בקשרי מכתבים⁵

עם רבו הגאון רבי שמעון ישראל פאזען זצ"ל אב"ד שאפראן
היה לו כמה חליפת מכתבים, והננו מביאים בזה מכתב אחד שכתב לו
על ספר דרשת הראב"ד שהו"ל.

בעהשי"ת אור ליום ה' תצוה תשטו לפ"ק ברוקלין יע"א
שמחת פורים וכט"ס לכבוד אהובי ידי"נ הרבני המופלג ירא ושלם כמו"ה
אברהם סג"ל שישא שליט"א.

אחדש"ה באה"ר, היום קבלתי הספר דרשת הראב"ד ז"ל אשר הוצאת
לאור ותודה רבה לך על שכבדתני בספר היקר הזה. כאשר עיינתי קצת בספר
הזה והקדמתך עלה בדעתי מה שהראב"ד ז"ל קרא הספר "דרשה" אינו משום
שהוא רק דרשה אשר דרש לפני העולם אלא ה' אולי חבור אחד מחבוריו
הקדושים רק ה' רגיל לדרוש ברבים תמיד הלכות חג בחג ואז בודאי ה'
דורש ההלכה כפי מה שעלתה לו לפי שיטתו למשל בענין שעור תקיעה - אבל
ברבים לא ה' מן הסתם רק דורש הלכה פסוקה בלי אריכות ובירור הלכה
רק עשה חיבור כמו שאר חיבוריו הקדושים כמו ספר בעלי הנפש שסידר כל
הלכות נדה ומקואות על פי דרכו. מן הסתם אחד יודע מאלה הדברים יותר
ממני כי אני אינני בקי כלל במקורות רבותינו הראשונים וזמן חייהם [רק מה
שאני רואה לפעמים בספר שם הגדולים למרן החיד"א ז"ל] ובקוראי הקדמתך
נתעורר בי איזה דבר חדש אשר עד עתה לא הרגשתי שהראב"ד ובעל המאור
ה' בדור אחד ובודאי ה' מכירים זה את זה. יש ידיעה ברורה אודות חייהם?
כלומר באיזה מקומות ה' והיכן הוא פושקייירש? ה' הבעל המאור מכיר את
חבור הרמב"ם? או ה' הוא גם כן בין חכמי לוניל? באמת הוא לפלא האיך הנהו
ראשונים בימים אלה אשר מרחק הדרך ה' בודאי מאפשר ביאת החבורים
רק לזמן רב ה' יודעים זה מזה, למשל רבינו תם בודאי לא היה רק מעט

5. הרבה חליפת מכתבים יצאו מתחת ידו, ונציין בזה רק המיוחדים עמם עמד בקשר.

קודם שניהם הראב"ד והבעל המאור והם מביאים דבריו וא"כ היה לכאורה גם הרמב"ם צריך לידע מנכדי רש"י ז"ל ומכש"כ מרש"י [באמת שמעתי ששמע מפירוש רש"י ז"ל אבל לא ידעתי אם יש איזה ראייה בזה בחבוריו - באמת ידוע מה שטען הרמב"ם ז"ל עם חכמי לונגיל אודות מה שכתב בכסף מדברי סופרים - ורש"י ז"ל רמז על פירוש זה בגיטין לג ודחה אותו על מה שאיתא שם תינח קדש בכסף ולפי מה שכתב הרמב"ם בספר המצוות יש ליישב קושיא זו ועיין בתולדות יתרו נפלאות על דברי הרמב"ם ז"ל].

...והנני בזה בדש"ה באה"ר המצפה לשמוע ממך ולהשמיעך אך טוב לישראל בס"ד ומחכה לקראת ביאת גואלינו בכליון עיניים

הק' שמעון ישראל פוזען.

ועוד נמצא בכתובים הסכמתו על ספר שיכיל אגרות ומכתבים מזקיננו הגדולים מרנן הגרעק"א והחת"ס זי"ע.

עם הגאון רבי יוסף נפתלי שטרן זצ"ל מו"ל ספרי מרנא חתם סופר

במכתב הגאון רבי ישכר דוב גולדשטיין זצ"ל כתב וז"ל: "אודות קשריו של ידידי עמו [עם הגרי"נ שטרן] בווען סיפר לי הוא בעצמו כמה פעמים. גם קשריו עמו עד הזמן האחרון ידעתי, וגם ידוע לי שהוא ז"ל היה מעריך מאוד את ידידי נ"י ומשתומם על ידיעותיו הרבות בכל הענינים. את זה שמעתי ממנו הרבה פעמים, והוא היה נוהג כמה פעמים לסיים "אינני יודע איך הוא יודע את זה". וכן נשארו הרבה חליפות מכתבים עם הגאון הנ"ל.

עם הגאון רבי ישכר דוב גולדשטיין זצ"ל מחבר ספרי לקוטי הערות על שו"ת חתם סופר

קשר מיוחד היה לו לרבי אברהם עם הגאון הנ"ל, ונשארו הרבה חילופי מכתבים משך שנים רבות, בעיקר אודות תורת מרן החתם סופר זי"ע [מהם לקטנו ואספנו בספר מיוחד בשם סופרי המלך שעומד באמצע העריכה].

[ד]

מזכרונותיו

מנהג החדרים בפרשת משפטים

היה מספר כי בעת לימודו בחדר אצל הרב גולדשטיין זצ"ל בשאפראן כשהגיע לפרשת משפטים למדו באותו שבוע כל היום רק הסדרה חומש ורש"י. [וכן סיפר הגאון רבי אלחנן היילפרין שליט"א רב ק"ק גולדרס גרין שכן היה בתלמוד תורה עירו קאשוי. מפי הרב יוסף סג"ל שישא שליט"א]

מישיבה הקדושה בק"ק גאלאנטא

"כשלמדנו בשנת תרצ"ד-ה' בזמן הקיץ סוגיא דתרי ותרי, ומרן רבינו למד דברי הרשב"א מתוך דפוס כת"ר, דפוס הזה כידוע יפה מאוד אבל מלא טעויות מהבחור הזעזער, ואני הי' מונח לפני הרשב"א הקטן על מס' כתובות דפוס וויען שם עם הסכמת השאגת ארי, ושם הי' כתוב קצת בשינוי לשון כאשר מרן למד דברי הרשב"א נתקשה בדבריו ולא יכול לזוז משם וחזר הדברים פעם פעמיים ושלש, ולא יכול לזוז, אז הרהבתי בנפשי עוז וקראתי - ברטט- הדברים כאשר כתובים שם. ואז בקש הספר ממני וכאשר קרא בהם קרא בשמחה "זה נכון" - "אזוי איז שוין בעסער", בשמחה ובטוב לבב "כך אפשר להבין דבריו הקדושים", והתחיל לברר וללבן בטוב טעם ודעת, כדרכו בקדש עד שנתבררו ונתבררו הדברים על בורין. אך עד גמר השיעור הניח הספר שלי בידו, והמשיך ללמוד ממנו. [מזכרונותיו]

מתוך מכתב אל הרב חיים צבי ליברמן ז"ל [מו"ל ספר פרי משנת יעקב, מאת רבי יעקב ביילוש זצ"ל אב"ד יאנאשי, חבר מישיבה אב"י ביוהנוסברג]:

"שורותיך העלו זכרונות מימי קדם מימים שהיינו שנינו 'בחור' ליק' אצל רבי חיים אלטר ברקאוויטש זצ"ל הי"ד תלמיד חביב ואהוב על כ"ק אדמו"ר הי"ד. היה הזמן הראשון אשר שנינו היינו בגאלאנטא עוד כיתה הראשונה. צעירים לימים ובכל זה כמה אהובים עלי זכרונות אותן הימים בצלו של הארז הגדול כ"ק אדמו"ר הי"ד זי"ע כאילו היו רק יום אתמול זכור לי אותו פערער [בחניה] הראשון. אותו סבר פנים יפות של אדמו"ר לכל תלמיד יהא זה צעיר

שבצעירים או הראש ישיבה [כמובן "ראש ישיבה" במושג שלנו חניכי ישיבת ארץ הגר]."

"זכור אני שכ"ק אדמו"ר הרב ר' יהושע בוקסבוים זי"ע היה רגיל לומר על דוד המלך ע"ה כשאמר "הנה באתי במגילת ספר כתוב עלי" הכוונה היא לדייק במגילה הכתובה או חרוטה עליו בדרכי חייו ובהתנהגותו ובזה הוא בא לפני קהל עדת ישראל". [במכתב רבי אברהם שישא ז"ל אל הגרי"נ שטרן זצ"ל א ויק"פ תשי"ג]

"השאלה היא אם אני ראוי לכך לכתוב דברי הקדמה לספרו של אדמו"ר? האם אני ראוי לכך לכתוב או אפילו לשרטט ציור ימי חלדו של מרן הק' הי"ד עלי אדמות? למעשה האם אפשר למי שנרגש אפילו רק פעם אחת מהקידוש בערבי שבתות לתאר העונג הרוחני הנשמה היתירה שנשם בביה"מ שם?... זכורני היטיב כאשר סיפר רבינו על פגישתו עם האדמו"ר מווישניצא זי"ע..." [מתוך מכתב]

כשבחור נפרד מרבו לחזור הביתה לבין הזמנים היה שולח דרישת שלומים לאביו - וכשחזר הבחור לישיבה ולא מסר ד"ש בחזרה אליו, היה שואל בתמיה האם אביך לא דרש בכלל בשלומי?

מתוך דברי תורה ששמע מאדמו"ר מגאלאנטא זי"ע

על הפסוק ונברכו בך כל משפחות האדמה פרש"י בך חותמים, פירש אדמו"ר שליט"א דהנה יש לך אדם שמקיים מאוד מדת יצחק אבינו ע"ה מתפלל כראוי ועובד ה' כראוי וכנכון רק אינו רוצה שגם אחרים יעשו כמו כן או גם ח"ו יעכב בידם מחמת שהוא אינו יכול ליראות בטוב אחרים וגם גבי מדת יעקב אע"ה שהוא עמוד התורה יש לך אדם שהוא מעוניין שלא להניח אחרים ללמוד, מפני שהוא רוצה שרק הוא לבדו יעשה ולא אחר עמו וזהו שאמר בך יהי' חותמים דהיינו מדת הוותרנות שרוצה מה שיש לו ליתן גם לאחרים בין תורה בין העבודה ומשתף עמו מדת החסד וזהו דרך שיבור לו האדם. [מחברת משנת תרצב]

רבי אברהם ז"ל פירסם מכתב מרבו רבי יהושע בוקסבוים זצ"ל הי"ד אל בעל לבושי מרדכי זצ"ל בקובץ יגדיל תורה לונדון סיון תש"ט.

נס עם כתבי מרנא החתם סופר זי"ע

[מוצאי חג פסח תש"י רבי אברהם שישא ז"ל להגאון רבי יוסף נפתלי שטרן זצ"ל]

שלוכט"ס לכבוד רב האי גאון כקש"ת מוה"ר יוסף נפתלי שטרן שליט"א כוכב טוב.

שמחתי במאוד מאד לשמוע מדבריו היקרים איך זכה להציל כתבי קדשו מרן כק"ז הח"ס זי"ע. מענין מאד איך כתבי קדשו נצלו ממש ע"פ נס ואולי נסי נסים נעשו ממש הפלא ופלא, בקיץ העבר נזדמנתי עם הרה"ג ראש"ב סופר שליט"א בן מרן מפ"ב שליט"א והוא סיפר לי איך ניצלו כתבים שהיו בידו מיד צר בעצם ימים הרעים ההם, וכמו כן סיפר לי ידידי האיש היקר ר' שמואל בנימין סופר נ"י מנירעדהאז איך לא נשאר בידו מאום מכל אוצר הספרים שהיו לו בביתו ואך ורק הכתבי יד ממרן נשאר והוא מצא אותם מוטל באשפה ואין שיני הזמן שלטו בהם...

גם לי הצעיר היה נס עם דף א' כתב יד ממרן [מכתב אחד] שהיה לי בבית הורי היקרים בעדענבורג עיר מגורי מקודם, ובימים הרעים כאשר הגיעו הרשעים אל בית אבי שליט"א הטמין אחי הצעיר הב' היקר מאיר דוד נ"י מכתב בכובע שלו ומה עשה השטן וחמסן הונגרי [צענדאר ימ"ש] מצא את המכתב וכאשר ראה שהכתב הוא יהודי קרע אותו לקרעים קטנים וכמעט שהטה אותו הרשע עיניו מאותו המקום, ואחי הנ"ל קבץ כל הקרעים ולא נחסר מהן אף אחד, והמכתב הנהו ב"ה שלם ביד. אמרתי אני אל לבי כי דבר הן הוא מי שאין שמתדבק באורה של תורה כמו מרן קדוש ה' שמכובד אין אש שולט בו ובתורתו....

מהנהגותיו

כמה שנים לא אכל חמאה, כיון שלא היה האפשרי להשיג עם חלב ישראל.

היה בעל תפלה בידעו נוסח התפלות של כל השנה, על פי הנוסח ומנהג הונגריה. ובלעטשווארטה עבר לפני התיבה בימים נוראים וימים טובים. וסיפר אחד מגדולי העוסקים בקירוב רחוקים בפה את הרושם שעשה עליו בילדותו כששמע את תפלותיו של רבי אברהם בבכי והתרגשות. בפסח נהגו הוריו לאכול שרויה, והחמיר על עצמו לבד בלי קבלת נדר

ולא על משפחתו לא לאכול שרויה.

וכן החמיר על עצמו לאכול רק מצת עבודת יד. [למזכרת - בפסח שנת תרצ"ט חודש אחרי הגיעו לכאן עוד אכל ממצות שנשלחו לו מהבית בהונגריה].

בימי הספירה ובין המצרים לא נהג שום קולא בגלוח הזקן [בשנים שלא גידל זקן] והיה משתדל לקבל סנדקאות ממוהל מפורסם בכדי לגלח בהיתר.

ואהבתם את הגר

מדברי בנו הרב יוסף שישא שליט"א:

קבלתי זה מהגר צדק יעקב ישראל מאיר בן לאברהם אבינו שהיה משמש למר אבי הכ"מ בזמן שהותו בביתו בשנת תש"ע, ובאותו פרק למד ממנו הרבה דברים בדת ישראל עד שנתגייר ע"י הבד"ץ דלונדון, ואמר לי שאבי נחשב בעיניו כאילו הוא הסבא שלו וכאלו גם הוא לוי כמותו כפי דברי חז"ל מילקוט שמעוני למטה.

בביתו של אבא היה עוד בחור מועמד לגירות ששימש אותו לפני הנ"ל וגם אחרי שעזב את הבית היה מגיע בכל יום ללמוד אתו, ובמשך שנותיו האחרונים של אבי עלי אדמות, לימד אתו כל חמשה חומשי תורה עם פרש"י וגם חזרו על חלק גדול ממנה, ועוד למדו הרבה מסכתות משניות. ובלימודו בתורה הקדושה היה אבי לומד דשן ורענן כמעט כבשנים קדמוניות, שזכר הענינים היטב והבין אותם על בוריים וידע לתרגם אותם להבינם להתלמיד, ונתקיים בזה עוד ינוב בשיבה וגומר.

רצוף לכאן אני מצרף קטע מילקוט שמעוני כדלהלן: "תורה אחת יהיה לאזרח ולגר שלשה גרים הן יש גר שנתגייר לשם אשה אמר לו הקב"ה נתגיירת בשביל הנבלה הרי נתונה לך שנאמר לגר אשר בשעריך תתננה. הגר השני להיות מתפרנס כעני הרי הן נותנין לו שנאמר ובקצרכם את קציר וגו'. הגר השלישי זה שנתגייר לשמו של הקב"ה אמר הקב"ה הוא שקול עלי כאחד מהם שנאמר הקהל חקה אחת וגו' תורה אחת יהיה לאזרח וגו'. ולא עוד אלא שהוא שקול עלי כלוי שנאמר ובא הלוי כי אין לו. אמר משה לפני הקב"ה רבונו של עולם הגר הזה כלוי לפניך אמר לו גדול הוא לפני שנתגייר לשמי. משל לצבי שגדל במדבר ובא מעצמו ונתערב בצאן היה הרועה מאכילו ומשקהו ומחבבו יותר מצאנו. אמרו לו לצבי זה אתה מחבב יותר מן הצאן. אמר להם כמה יגיעות יגעתי בצאני מוציאן בבוקר ומכניסן בערב עד (שבא גדלו)

[שנתגדלו]. וזה שגדל במדברות וביערים ובא מעצמו לתוך צאני לכך אני מחבבו. כך הקב"ה כמה יגעתי בישראל הוצאתים ממצרים הראיתי לפניהם הורדתי להם את המן הגזתי להם את השלו העליתי להם את הבאר. הקפתים ענני כבוד עד שקבלו תורתי וזה בא מעצמו לפיכך שקול עלי כישראל וכו". [ילקוט שמעוני שמות פי"ב, רמז רי"ג].

* * *

יישוב על תמיה בדברי מרן החתם סופר זי"ע
[מקובץ אור תורה שנה רביעית. עיין לעיל עמוד ל']

בשנה שעברה סי' כו כתב הגאבד"ק באגדאן שליט"א תמי' גדולה על מרן בעצת"ס ולא מצא מענה ואני מה' אשאלה מענה לשון שדבריו שקדושים אמיתים ולהצדיק דברים מוצדקים

[וז"ל קושית הגאבד"ק באגדאן: הנה ע"ד מה שחידש רבינו הח"ס חיו"ד סי' ק"ט דאעפ"י שאין בכח חז"ל לאסור דבר המפורש בתורה להיתיר אבל אם עשו גדר וסייג ללאו אחר כמו ברבית עכו"ם שאסרו משום גדר דלא תלמד לעשות כתועבות הגויים וכו' זאת בכחם לעשות יעיי"שד במתק לשונו.

הקשוני ח"א דלכאורה ד"ק הם נגד דברי התוס' ב"מ דף ע' ע"ב תוד"ה תשיך לא סגי דל"ה כו' יעוי"ש שכתב וי"ל דהכי פריך מהאי קרא כיון דא"ר לנכרי תשיך ל"ה לחכמים לאסור וצע"ג ולע"ע לא מצאתי מענה.

שלמה שפיצר אבד"ק טיסא באגדאן]

הנה מש"כ שם סי' ק"ט ונשנה עוד בחלק ו' סימן נ"ב והנה מה שהפס עליו מלשון התוס' תנה ממנו לא נעלמו דברי התוס' דהרי מרן מעצמו מביא שם התוס' הנ"ל במקומו [שמותר ליקח בזמן הזה ריבית שהוא אותו ד"ה] אך ורק מה שהק' הוא מיושב היטב עם מה שכיון מרן זי"ע לקמן דיש לדחוק דברי רשיז"ל בקל שיהי' כדבריו.

ולפענ"ד כיון כמו שמביא השיטה מקובצת בשם הריטב"א ריש ע"א בדף פ"ו די"ל שכוונת רש"י הוא דאתי למסרך בשאר דברים אחרי מעשה התועבות ההם ולא כמו שנראה פשטות הלשון משום ריבית שהשמ"ק מדחי אותו שם וכן נראה מדברי התוס' ההם דגם שם לא נאמר מאיזהו טעם לא הי' להם לחכמים לאסור וגם שם באמת י"ל זה הטעם של מרן זי"ע משום לא תלכו וכו' והבן.

הק' אברהם סג"ל שישא מעדענבורג.

שער היחס

פרק א

יחוס משפחת שישא סג"ל - שטרן

אל מרנא החתם סופר זי"ע

[א] ר' אברהם הלוי שישא ז"ל משאפראן - לונדון
 [ב] בן מ' יאכט [נפטרה ז טבת תשד"מ] אשת ר' שמעון הלוי ז"ל
 [ג] בת מ' פעסל לאה ע"ה [נולדה סערדהאלי תר"ך ? נ' פרסבורג
 כא שבט תשד]

אשת הרבני מו"ה ר' יוסף שטרן ז"ל בק"ק ווינא
 [ד] בת מ' שרל [נולדה פרסבורג תקצד נפטרה סרדהאלי יד סיון תרפג]
 אשת רבי שלום דוב שטרן זצ"ל אב"ד סערדהאלי
 [ה] בת מ' הינדל [נולדה פרסבורג תקעג נפטרה סיקס רח אדר תרלט]
 אשת הרה"ג רבי דוד צבי עהרנפלד זצ"ל
 [ו] בת רבן של ישראל רבינו משה סופר זי"ע

פרק ב

משפחת שישא במט"ד

[א] ר' אברהם הלוי שישא ז"ל
 [ב] בן ר' שמעון הלוי ז"ל
 נולד בפאפא א סוכות שנת תרמו תרכה. נפטר בניו יורק ז אב תשלב.
 [אשתו מ' יאכט ע"ה בת ר' יוסף שטרן ז"ל ראה פרק א]
 המלצה שניתנה לר' שמעון הלוי מהגאון בעל מעשי למלך זי"ע. נדפסה בקו'
 מים רבים תשמח.

אגרת אליו מאת הגר"ץ דושינסקי זצ"ל נדפסה בקו' ויוסף אברהם - שבת אחים תשנ"ד

נשתמר ממנו דרשת בר מצוה ליום א סוכות תרנט כתובה בידי אביו, והפלפול נכתבה ע"י הרב לעמל בנדיקט מלמד בק"ק מטרסדורף. חידושי תורה על סוגיות מימי בחרותו.

נשתמרו מכתבים אליו מהר"ץ דושינסקי בענין ר"א ברייער. רבי בנימין זיידל אב"ד גאלאנטא. מהג"ר ר' משה וואלס מירושלים. מהרב משאפראן. מהג"ר רבי יוסף אלעזר מילר. מהג"ר יעקב יחזקיהו גרי"ו בעל ויגד יעקב. מהג"ר ב"צ בלום מהאנאשעוויץ.

ג] בן ר' אברהם הלוי ז"ל

נולד כט תמוז תרט"ז 1855 במט"ד גר בפאפא ואח"ך בשאפראן. ראה קו' שבת אחים. נשתמר כ"י ממנו בענין חשבון המולד. וקונטרס בדייטש כנגד ריפורם [שמה "עת לדבר"] שנדפסה במכ"ע איזראליט. נוסח מצבתו: כן צוה לבניו לפני מותו. לרשום על מצבת קבורתו. פ"ט כ"ה אברהם שישא סג"ל ז"ל שהיה ירא וחרד על דבר ה' נפטר כג מרחשון תרע"ד. וש"א שבע תנצבה. [חרוט כלי לנטילה]

תרגום ממכתב תנחומין של הרב בנימין זיידל זצ"ל אב"ד גאלאנטא
על רבי אברהם שישא סג"ל ז"ל מפאפא-שאפראן

בע"ה

גאלאנטא יצ"ו יום ה' לס' ויתן לך את ברכת אברהם תרע"ד
מאת המנחם ציון וירושלים תנוחמו ותתברכו בכפלים ה"ה כבוד אהובי
חתן גיסי הרבני הצדיק עץ שתול על פלגי מי התורה והיראה, אהוב למעלה
ונחמד למטה וכו' מו"ה שמעון שישא נ"י עם כל אחיו ואחיותיו ועל ראשם אמם
היקרה א"ח הצנועה שליט"א. אחדשה"ט!

מאוד הנני מצטער ומרוגש מבשורה מבהילה ומדאיבת נפש מסילוקו של
עטרת ראשכם ה"ה מחותננו אשר בו נתפאר הרבני הצדיק, יראתו ותמימותו
כעצם השמים לטוהר מו"ה אברהם שישא זצ"ל אי אפשר לתאר עומק הצער.
בצדק נוכל לומר דברי ישעי' הנביא הביטו אל אברהם אביכם וכו' כי "אחד"
קראתיו. הנפטר היקר היה אחד המיוחד בעדרו צדיק ואיש אמת הוא אברהם

אבינו השריש בכם יראת שמים ואהבת השם ב"ה וזה בטח תמלאו לקבל דין שמים באהבה כמה הייתי רוצה לבא לחלוק לו כבודו האחרון אך לא היה אפשר, והייתי צריך לבכות עליו בדמעות חמים בביתי. הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו "אופל אלמנה תבהיק" שיהיה רק מקבל שמחה ונחת וכל טובות וישועות מאה ועשרים שנה יהיה הזכות של "אברהם אבינו" ותפלותיו נשמעות ולא ישמע עוד שוד ושבר בגבולכם ואך טוב וחסד ירדפכם כל הימים ותהיו ותהיו... שלו' נחת וצחצוחות עד לנצח.

כאות נפשו הטהורה ונפש מוקירכם מאוד אשר בצרתכם גם לו צר ומקוה לשמוע תמיד בשמחתכם ולראות של

הק' בנימין זיידל חופק"ק הנ"ל והגליל יע"א
עם זוגתו הרבנית תחי'

אשתו של רבי אברהם ע"ה מ' גיטל צפורה ע"ה בת ר' דוד ברייער ז"ל ממט"ד ואשתו ממלא ע"ה [ראה פרק ד]

נוסח מצבתה: י"נ ב דר"ח מרחשון תרס"ה לפ"ק. פ"ט. א"ח מרת גיטל צפורה בת ממלי ע"ה. אשת כהר"ר אברהם שישא סג"ל. אשה צנועה וכשרה עשתה רצון בעלה. את בניה הדריכה על דרכי התורה. עודה באבה נקטפה ועל זאת כל לב דוי' תנצבה.

א] נוסח מצבת בנו רבי שמואל ז"ל.

י"נ בפארכנאוי טז אדר א תרפזין. בשו"ס והסרותי את כפי לפ"ק. פ"נ הקצין הנכבד תם וישר וירא אלקים. כה"ר שמואל שישא סג"ל. שמואל בקוראי שמו בנתיב יושר הולך. שירא משיירא שם טוב לקח עמו בכלח. שאב ודלה מנעוריו פרנסה לאבותיו. בנה בית והכניס לחופה כל אחיותיו. פעל טוב ועשה חסדים סעד לאיש דאגה. יצחק לשוח וכפן הלוח ילך בטח ונוגה. זכור לו זכות רב ינצל מכל צער ותוגה. תנצבה.

ב] נוסח מצבת בנו הבחור אליהו ז"ל : האבן הזאת שמנו מצבה לאחינו היקר הב' אליהו שישא נבג"מ י"נ יג מרחשון תרפח. אליהו עלה השמים וי' צוחו במרה. לבנו נשבר כי רק בן כה שנים היה. ירא ה' היה כל ימיו ורוחו נמוכה. השלים עצמו במיעוט השנים בקדושה ובטהרה. ותהי מנוחתו שלימה תחת

כנפי השכינה. בן לאבותינו התמימים והישרים מהו"ר אברהם סג"ל ע"ה וגיטל צפורה ע"ה נשמתם בגנזי מרומים בצל השכינה תנצבה.

[ג] נוסח מצבת בנו הבחור יצחק ז"ל:

עקדת יצחק ברחמים תזכור. פ"נ הבחור יצחק בן גיטל צפרה ע"ה. יראתך הטהורה הלבשך ענוה. צדקתך ויושר לבבך ורוחך הנמוכה. חונן דלים ובכל עת עשית צדקה. קול נהי נרים עליך בשברון לב ויללה. בגבורה כארי השכמת לבית התפילה. נאמן רוח ומוקיר ורחים רבנים הייתה. אהה! כעקידת יצחק אבינו בן לז שנים. בעלות נשמתך הטהורה לגנזי מרומים. רצוי לכל הפונים אליך לדרוש טובתם. הקרבת מזור וטרופה לעניים ודלים. משפחתך וכל מכריך יללים ובוכים. סגלת מצות ומע"ט קנית לך שם טובים. שפכנו ים של דמעות ואבל ביום א טבת ויגוע וימת יצחק לפ"ק. תנצבה.

[ד] בן ר' מאיר הלוי ז"ל

נפטר ח"י אלול תרס"ד.

נוסח מצבתו: י"ג יום י"ח אלול ונקבר בי"ט שנת תרס"ד לפ"ק. פ"ט איש יקר ונכבד כהר"ר מאיר שישא סגל עה בן הענדל. שמח במצות ודקדק בהם יפה מאוד קיימם וכבד התורה ועוסקיה. משא ומתן שלו באמונה ובצדק אביונים תמך לחם וקבל יסורים באהבה תנצבה. [חרות כלי לנטילה]
ראה עליו בהקדמת ספרו של ר' יונתן שטייף על מס' ברכות.
בין הפרגומרנטין לס' מוסדות תבל ווין תק"פ במטרסדורף נמצא ר' מאיר הלוי דומני שהוא זקני הנ"ל.

[נשואיו 7.10.1855. הוא היה בן כז. והיא בת כד. אשתו מ' שבע ע"ה נפטרה מט"ד טז חשון. בת ר' שמעון הילפרייך ואשתו רעזל ע"ה]
עוד בן ה' לו לר' מאיר הלוי, הוא ר' יוסף לייב שישא. מכתב אליו מרבו בעל חתן סופר נדפס בקו' אשר שמענו ונדעם תשמח.

נשתמר ממנו קונטרס ח' 50 דף. ח' מרן החתן סופר מט"ד תרלו.
נשתמר נוסח תעודה משנת תרל"א לבקיאות בהלכות שו"ב אל רבי אברהם בן ר' שמעון שישא סג"ל "בן טובים נכד של הרבני הצדיק מו"ה מאיר שישא סג"ל בחתימות הגאון רבי דוד כ"ץ זצ"ל ראב"ד מטרסדורף, ורבי יעקב הירש סג"ל "חו"פ ווין". וכנראה שהוא היה נכד לרבי מאיר הנ"ל.

ה] בן ר' אלעזר הלוי ז"ל
נפטר מט"ד ד חשון תרכ"ז. היה בן ע"ה במותו אשתו מ' הענדל ע"ה לבית
ראזענברגר

ו] בן ר' אהרן הלוי ז"ל נולד תקק. נפטר י אדר א תקסה 9.02.1805 במטרסדורף.
וזוגתו מ' מלכה. ע"ה [נפטרה לפני 23.10.1831] [על ייחוס משפחתה ראה
להלן פרק ג]
מצבת בנו ר' מאיר בחיבור תולדות מטרסדורף בלע"ז מאת מ. גרונוואלד. ע'
502.

"נפטר ונקבר ביום ג' אסרו חג דשבועות תרכ"ו לפ"ק מצוה לקיים דברי המת
שלא לכתוב שבח על מצבתו פה נטמן הרבני המופלג מו"ה מאיר בן כ"ה אהרן
שישא סג"ל זצ"ל ושם אמו מלכה..". [סימן כלי נטילה].
[ושם בהגה נאמר עפ"י מכ"ע יודישע וואכענשריפט ווינא 26.7.24. שבשנת
1336 בא מוירצבורג לשאפראן].
זכר בשו"ת מחנה חיים מאת הגאון ר' חיים סופר.

ז] בן ר' יצחק הלוי ז"ל וזוגתו מרים. ע"ה

מקור המשפחה

בקו' שבת אחים [תשמח] כתב רבי אברהם שישא ז"ל:
בשנת ה' אלפים קיד כבר היתה הקהלה מבוססת וראו בני הקהלה צורך לבנות
בית הכנסת. לפי מסורת בקהלה וכן במשפחה היתה משפחתנו אחת המיסדים
את הקהלה. מאיפה באו שמה? לזה ג"כ מסורה מקומית ומשפחתית שידעה
להגיד כי ששה אחים עם אב זקן הגיעו אחר אחד הגירושים מספרד והתישבו
שם. יהודי המקום שלא ידעו ספרדית והמהגרים שלא ידעו שפת יושבי העיר,
השפה היחידה המשותפת היתה לשון הקודש שאיפשרה את הקשר ביניהם.
האחים היו ידועים כ"ששה האחים" כך נתהווה שם המשפחה, וכך שמה עד
היום הזה, וכה יוסיף עד כי יבא שילה. וכל זה מיוסד ע"פ מסורה שבע"פ.
נוסח אחר: המסורה המשפחתית שהם מצאצאי שש אחים שנמלטו בשנת
1336 [שנת ה' אלפים צו] מפרוגרומים של אורמלעדער מוירצבורג בגרמניא,
שאר נוסחאות יש שנמלטו מספרד. ועוד הרבה שייסדו קהלת מט"ד בשנת

1334 נתייסדה ע"י פליטים מפרוגרומים בשנת 1336 בביהם ומעהרין.
[ראה גם מאמר ד"ר ל. מאזעס. כת"ע יידישע פמיליאןפארשונג כך א מס' 3
ברלין 1925 SEPT ע' 57 בגרמנית].

פרק ג

משפחת שישא - דייטש סופר ממט"ד

[א] ר' אברהם הלוי שישא ז"ל
[ב] בן ר' שמעון הלוי ז"ל
[ג] בן ר' אברהם הלוי ז"ל
[ד] בן ר' מאיר הלוי ז"ל
[ה] בן ר' אלעזר הלוי ז"ל
[ו] בן ר' אהרן הלוי ז"ל נולד תק"ך. נפטר 9.02.1805 במט"ד.
וזוגתו מ' מלכה. ע"ה
[אחותו של רבי ראובן סופר, אבי רבי יוסף צבי סופר, חמיו של הגאון בעל מחנה
חיים זצ"ל]

[ז] בת ר' מרדכי [מקס הרשל] דייטש סופר ז"ל [נפטר לפני 1823 תקפ"ג] וזוגתו
קראסעל
[ח] בן ר' יצחק צבי [הירש] דייטש סופר ז"ל כנראה סופר סת"ם. [נפטר בין
השנים תקס"ו - תקס"ז]

עד כאן לפי הרישומים הרשמיים במט"ד.

[וכפי שחקר הר"ר יצחק שטראה נ"י בארוכה, עפ"י מה שכתב בספר בית
ישראל חלק ח עמ' נח שמשפחת דייטש חותנו של הגאון רבי אהרן זינגר זצ"ל
אב"ד מטרסדורף מתחלה היו נקראים בשם סופר ואח"ך שינו שמם לדייטש,
ודלא כמו שנדפס בספר קן סופר תולדות הגאון רבי חיים סופר עמ' קד, שמה
מאריך בייחוס המשפחה למשפחת גאוני מעהרין בשם דייטש, ולפי מה שבירר
ידידי הנ"ל הקשר לגאוני מעהרין אין לו מקור].

פרק ד

משפחת שטרן - פרידמן

[א] ר' אברהם הלוי שישא ז"ל

[ב] בן מ' יאכט ע"ה [נפטרה ז טבת תשד"מ] אשת ר' שמעון הלוי ז"ל

[ג] בת מ' פעסל לאה ע"ה [נולדה סערדהלי תר"ך ? נ' פרסבורג כא שבט תש"ד]
אשת הרבני מו"ה ר' יוסף שטרן ז"ל בק"ק ווינא [בן ר' בצלאל ז"ל, מדומני ג"כ
מסערדהאלי]

נשתמר מכתב ממנו : [א] לרבי שלום קוטנא זצ"ל אב"ד אייזנשטאדט. ורבי
יוסף בער כהן זצ"ל אליו. [ב] מרי"ל סופר אב"ד פאקש זצ"ל לר' יוסף שטרן ז"ל
וחתנו ר' מנחם שטראה ז"ל.

[ד] בת מ' שרל ע"ה [נ' פרסבורג תקצד נפטרה סרדהל יד סיון תרפג]

אשת רבי שלום דוב שטרן זצ"ל אב"ד סערדהל

מח"ס לשד השמן נפטר יט תמוז תר"ע.

נשתמרו ממנו אגרת [א] ממנו וז' שרל. [ב] אל רצ"ה לעהרן. [ג] אל ר"ח
פליישמאן זצ"ל אב"ד זשאמבאק מח"ס עין חדש. עוד ד"ת בכרך אחד.

[ה] בן רבי שלמה שטרן זצ"ל אב"ד אלישטאבע

שם אשתו ריזל ע"ה.

למד אצל רבי אברהם ליבשיץ אב"ד ניייהויז [לפי עדות עצמו]. אח"ך אצל רבי
יחזקאל בנעט. רבי חיים אפנהיים אב"ד דרזניץ שהעיד עליו שבכל מעהרין
לא נמצא ת"ח כמוהו. [תשובות אליו בשו"ת חתם סופר, מהרי"א, בן יהודה]
נבחר בשנת תקפז לאב"ד באלישטאבע לממלא מקום חותנו שנבחר אז
לפרייטאדל. כיון שמן הרבנות לא מצא די פרנסתו עסק גם בפרקמטיא.
נפטר בתאונת דרכים ט אייר תרך. נוסח מצבתו נדפסה בס' לשד השמן.

עוד צאצאים:

[א] בנו ר' משה צבי זצ"ל ירש הרבנות של אביו. נפטר כו סיון תרמח. רמ"צ היה
חותנו של רבי ישעי' זילברשטיין זצ"ל אב"ד ווייצן בעל מעשי למלך.

[ב] בתו שרל אשת רבי יעקב חיים פליישמן זצ"ל אב"ד זשאמבאק.

[ו] בן רבי בער זצ"ל

[ז] רבי שלמה שטרן הנ"ל אות ה

חתן רבי שלום פריעדמן ז"ל.

ה' בתחלה סוחר אמיד בעיר מולדתו, וגם נבחר לראש קהל עדתו ה' ת"ח עצום. אחרי שאבד הונו הלך לגור זמן מה אצל בנו ר' אהרן בנייטרא. אחרי שגר שם לערך כמה שנים נבחר לרבה של אליסטאל אצל דונא סרדהלי ונשאר שם עד שנת תקפז. בתקפ"ז נבחר לרב בעיר מולדתו ומילא את הרבנות שם עד שנת תקצא. נפטר בגאלאגאץ. ער"ח אייר תקפז. זכה לתשובת מרן הח"ס.

בנו רבי אהרן בנייטרא, אבי רבי שמעון פרידמן זצ"ל אב"ד גאלאנטא.

[ח] בן ר' אהרן פריעדמן ז"ל בעל הבית מכובד בגאלאגאץ.

פרק ה

משפחת ברייער ממט"ד

[א] ר' אברהם הלוי ז"ל

[ב] בן ר' שמעון הלוי ז"ל

[ג] בן ר' אברהם הלוי ז"ל

אשתו מ' גיטל צפורה ע"ה

[ד] בת רבי דוד ברייער ז"ל

נפטר במט"ד יא כסליו תרנ"ב

ז' ממלא ע"ה [זיווג שני של רבי דוד] נפטרה כה טבת תרנ"ג

צאצאיהם: [א] מ' רייצל. בזו"ר אשת ר' משה לייב באנדי מא"ש. ובזו"ש אשת ר' אברהם בר"מ שישא הנ"ל.

[ב] ר' אברהם אבלי ברייער זצ"ל. [תלמיד החתן סופר, ורבי דוד פרידמן זצ"ל אב"ד צעלים, וחמיו רבי מנחם כ"ץ אב"ד צעהלים. ממנו נשתמר חד"ת ממנה

העתקנו בספרינו]

ז' ממלא ע"ה [זיווג שני של רבי דוד]

נפטרה כה טבת תרנ"ג

מ' ממלא [מצעלים] היתה בת ר' יצחק ברייער ז"ל
נפ' כ שבט תרל"ג.

וזוגתו זיסל ע"ה בת ר' יוסף לייב ניימאן ז"ל מפאפא. נפטרה יב אב תר"ל.
[פרטים אלו על הורי מ' ממלא הם לפי רשימת ר' אברהם שישא הלוי בתוך
משניות קב ונקי ווילנא תרנז. ורשימות הרר"א ברייער. ועוד מסמכים. אמנם
צריך עוד בירור עם מסמך הנישואין הלועזי של מ' ממלא שמה כתוב ששם
משפחתה היתה ניימאן]

ה [בן ר' שלמה זלמן ברייער ז"ל
נפטר י' מנ"א תרנ"ב
וזוגתו מ' רייצל ע"ה לבית שישא במט"ד.
נפטרה ז' ניסן תרכ"ג.

ו [בן ר' יוסף אליהו ברייער ז"ל
נפטר בערך תק"פ.
אשתו מ' יטל ע"ה נפ' י' כסליו תר"כ ונקברה בוויין בת ר' חיים ז"ל קויברסדורף
ממט"ד.

ז [בן ר' יעקב ברייער ז"ל
בערך ת"ק - נפטר תק"ס
זו' מ' פראדל ע"ה

ח [בן ר' אלעזר ברייער ז"ל
נולד במט"ד תס"ז. פו"מ הקהלה. נפ' י"ג ניסן תקמ"ה.

ט [בן ר' יעקב ברייער ז"ל
בערך תמ"ח - נפטר לפני תפ"ה. נזכר בשו"ת נשאל דוד אה"ע סי' כג. פנים
מאירות ח"א סי' נג.

י [בן ר' משה ברייער ז"ל
האלוף התורני. ראש הקהל. נולד ערך תכ"ה. נפטר ערך תק"ה. זו' מ' מלכה.

יא] בן ר' אלעזר ברייער ז"ל

נפטר ערך תס"ה.

יש כמה הוכחות שהוא הוא רבי אלעזר זצ"ל אב"ד מטרסדורף, שמזכיר נכדו בעל אור חדש.

פרק זה ועל יתר פרטים ראה בקונטרס "מזכרת משמחת בר מצוה של אליעזר שטראה כה חשון תשסז" שי"ל בני ע"י הרב ר' יצחק נחמן שטראה נ"י. ושם נמצאו ובאו בארוכה כל הפרטים על משפחה זו.

בענין מנהג החתם סופר זצ"ל לברך על אתרוגי קורפו מכתב מאת הגאון רבי ישראל וועלץ זצ"ל

ב"ה ירושלים ת"ו

יום ב כ מנ"א תשכ"ט

אל כבוד ידידינו הדגול הרה"ג מלא ברכת ד' בתו"י ידיו רב לו בגבורה של תורה וחכמה ושכל טוב מו"ה אברהם הלוי שישא נרו יאיר לדור דורים מהמאיר לארץ ולדורים

אחדשה"ט באה"ר וחיבה נעימה.

בראש וראשונה יהא נא כבודו מחול לא"פ ואל ישת עלי חטאת על אשר לא אשרתי עד היום את הקונטרסים אשר הואיל בטובו לשלוח לנו יאמן לי כי לא בזדון ח"ו אלא באונס, כי זה כחצי שנה עברתי בעו"ה מחולי אל חולי ל"ע ירפאיני ה' ויבראיני.

כדי שלא יהי' מכתבי זה כאגרת הדיוט אמרתי ארשום לפני כת"ר דבר - הנה שמעתי מידידי הגה"צ רי"נ שטערן שליט"א שי"ל ס' ליקוטי תשובות ח"ס וגדפסה שם תשובה ממאוה"ג בעל כ"ס ז"ל שהעיד על מרן אבוא דשמואל ז"ל שהרבה פעמים נטל אתרוגי קורפו לברכה ולא אוכל להתאפק כי לא טוב עשה בלי לציין ע"ד ח"ס חאו"ה סי' ר"ז שהאריך בנידון אתרוגים דדוקא אתרוגים הבאים מיענעווע הן הנה הכשרים שמסורת בידינו מאבות אבותינו ושאינם מיענוע אלא מקורפו אין ליקח בלי כתב הכשר מגדולי רבנים שמעידים שאינם מורכבים - ועיין בס' מתא דירושלים מס' [סוכה] פ"ג הלכה ה' באריכות ועיין בס' בכורי יעקב על הל' סוכה בקונט' תוס' בכורים דף נ"ה ע"ד בסופו - ובס' שד"ח ח" מערכת הלמד כלל קמא אות לד בסופו ד"ה אמנם וכו' מביא בשם ס' ברכת משה שכתב בשם מרן הח"ס שכ' אל הגאון בעל חמודי דניאל בהורדנא בשנת תקפ"ו, וקשה להאמין זה דמרן ז"ל התיר לברך על אתרוגי קורפו בנוסח בריך רחמנא, כי יראה בחי' ח"ס לנדרים פ"א שהתחילו ללמוד בריש שנת קפ"ו שכתב דבכל ספק ברכה אסור לומר בריך רחמנא כו' ומהר"ם שיק בסה"מ מ' ס"ט כ' ששמע מפ"ק מורו בעל ח"ס שאמר זאת כי אסור לברך בריך רחמנא וכו' יעו"ש - יש לי אריכות בזה ואין בכחי להאריך יותר.

והנני דו"ש בידידות נאמנה.

ישראל בן סימא וועלץ.

[עוד בענין אתרוגי קורפו ראה בס' דברי ישראל מהגר"י וועלץ חלק ג סי' סו וסי' פ. ובענין הפסק של הח"ס זי"ע בענין ספק ברכה, ראה מאמר מיוחד מאת רבי אברהם שישא ז"ל.]

ועל זה השיב הרב אברהם שישא ז"ל:

יג אלול תשכט לפ"ק

לכבוד האי גברא רבא רב האי גאון שמו מפארים כש"ת מוהר"ר ר' ישראל וועלץ שליט"א

אור תורתו זורח בעיר עוז לנו ירושת"ו

אלפי תודות בעד שורותיו שהנעימו לי את השבת שעבר מאד אני שמח שמצא ענין מה בדברי הפעוטים - אם כי אין ספק אצלי לפני כהדר"ג שליט"א בבקאותו הכל היה ידוע לו, ורק ענונתו הוא שהניעו לומר שמצא בדברי משהוא חדש. תודה רבה.

שמח אני מאוד להגיד לכ' הדר"ג שליטא בשורה טובה כי בתי תחי' נתארסה לטובה עם בחור יר"ש ות"ח צעיר בן למשפחה נכבדה ובעל מדות טובות. הודו לה' כי טוב. ואנו מתכוננים כבדר לסדר שמחת כלולותיהם בימי כסליו הבעל"ט. הורי היקרים שליט"א יבואו ליקח חבל בשמחה משפחתי זו.

אשר ללקוטי שו"ת ח"ס זי"ע אשר י"ל ולמכתבו הקצר של מרן הכתב סופר זי"ע עובדה היא שכן נמצא אצלי העתק מכתב זה שהיה מוען מזמנו לזקיניו של כ"ק אדמו"ר ר' שמעון ישראל פאזען זי"ע, ה"ה הדיין רבי פוזנא זצ"ל מפפד"מ ובכן אבא אל לפני המלך מאן מלכי רבנן הי"ו ואבקשו להתפלל עלינו ולצרף אותנו כולנו יחד בתפילותיו הזכות בימים הקדושים במקומות הקדושים ויחשוב עלי ועל בני ביתי לטובה ויברך אותנו כולנו ואני מצדי אייחל ואוחיל שהשנה הבעל"ט יהי' שנת טובה ומבורכת ויזכה לבריאות ולחיוזוק הגוף ויוסיף כח עמו"ש כדי שיפוצו מעינותיו חוצה עולים ורבים... שלום וחדוה בעולם

הכ"ד מוקירו ומכבדו בלוג"ח בברכת השנים הטובות

הק' אברהם שישא הלוי

שער עטרת זקנים

מערכת רבי שמעון שישא (אבי רבי אברהם)

יקר סהריות של בקי ר' ישעי' זילברשטיין זצ"ל לא"א ועט"ר מוהר"ר ר' שמעון שישא הלוי זצ"ל

בקונטרס "שבת אחים" שהוציא לאור הבן יקר לי מוהר"ר ר' יוסף הלוי באיובור בר מצוה של בנו היקר הר"ר, לפני כשנה וחצי, השתתפתי גם אני כפרסום חשדתי משפחתית חשיבה, אי"א ועט"ר בהיותו בחור צעיר וכה לשמש בעמדה לפני מרא דארעא, וישראל, ביק הדח"ק ר' יוסף צבי "שינסקיא וי"ע אשר היה בעת ההוא רבה של ואלאנטא. כאשר החליט אבי לעזוב את ואלאנטא ובה לקבל מרבו 'חבר', שפרסמתי בקונטרס הנ"ל, משם עלה אי"א ועט"ר לזיכרת הדח"ק רבי ישעי' זילברשטיין זצ"ל רבה של וייטנאן, מחבר ספר "מעשי מלך" על הרמב"ם, שני ברכים וייטנאן חרעץ; אנוואר חרעץ, גם הפעם נעזבו את בית אולמאן זו ובה לקבל מרבו הגאון מכתב יקר סהריות שכחו של תלמידו, כפרסמתי העדות הרחיב מהר"ר דרשונסקיא זצ"ל הכעתי התקנה שכע"ה אדמים גם את התעדה הזו מהג"ר ויש זצ"ל בהזמנות שמחה של מצוה משפחתית, בדרך הוא ובדרך שמו שיתן לי הזמנות זה בעת, ולכבר את כה נבדחו האורב, נטו של אבא מאיר, התחן דין הי"ר, תלמיד חכם צעיר שכערת ית' יתגדל כלמסדו כאשר עשה עד עתה, ולאולמאן רבא ישאג.

על וייטנאן של משפחת אי"א ועט"ר רשמוני אי אלה מסירות משפחתיים בקונטרס "שבת אחים" הנ"ל, על משפחת מרת אמי הצרפנית, בנתי דמורין, בק"ו הצרפתי, הח"ס, הנהרשעין, הג"ר ר' אברהם ברידא וכו' י"ע רשמי גם כן אי אלה פרטים על וייטנאן כהדמיות שונות, הפעם רצוני לתת דרשם נגד שמי על החסם של סבה של אמי הצרפתי הדח"ק ר' שלום י"ב בער שנתן זצ"ל מי שהיה ראבי"ה דיק סטראז'עלי, [בעלה של הסבתא הצרפנית המפורסמת מרת שיל בתו של הרב מוהר"ר ר' דוד צבי עהרנפלד ועמאן רבי נשיאה מרת בק"ו הח"ס], כאמור אין ביצתי להאריך במקורות ופרטי היחס לשעלה או למטה, ואף לא בפרטי חייזם של הנוכחים.

מעניין שגם כאן הסיפור מתחיל עם המטות "ויי"ל דר הידרית ולי" שום העוד התחיל או מחוק את המיסרה.

הראשון במשפחה שנוכר בשם הוא אביו אביו של ר' שלום דוב בער שטערן הנ"ל, גם הפרט התיידי הזה שנושאר כלילתה אינו אלא, שרדע לו מה ה"ו שמו רשור בנסיונות מהריבאה (או כירמיה ז'), הוא ידבר מוהר"ר ר' בער ז' חה הד"ק הבל שרדע עליו בברדו, אכן יש סיפור אס לא על האיש ועל מעשהו רק סיפור למה נקרא שמו בער, המסורה מספרת שאי פעם אביו של ר' בער בדרכו עשיר לעיר היה עליו לעבוד דרך יער גדול, איך שהוא נטה מן הדרך הסלולה ולא רע איך לשוב לדרך המלך אי לאוה שהוא מקום וישיב, וכל מה שהלך בחשבו קיימה מתחבן ויתר ויתור, כיון שהעניף ויבן לו תחת עץ לחינשם אבל תקפרו שיהי, והנה פתאום הנהער משתו שהרגיש שמשדו או מי שהוא משם עליו נשימות קולניות, וכאשר ספק שנינו נבחר לראות בריה ענקית ענקית עליו ומיחיה בו ומנשבת עליו - היא הריגת שבע לבן י"ב רגשם, והנה לפתע פתאום אותה הבריה הורה לאחוריה וברחה ממנו תלפאה, ורק אז יאה שיהי זה י"ב שארבו לו קטע עליו וממנו נעל על פי נוט, הוא הלך אנה ואנה מבלי לדעת איפה הליו ויובלו אותו, ושם נס, בחשבת לילה ראת נר דולק במרתק ועשה דרכו באיור הכוון, והוא לבסוף הגיע שם ומצא סביב ולפניה וחבשים כמה אנשים שלמי תוארם היו אלה כנפ"י של אנשים שלא מו הווישו וש"ב קרב נט, לא ע"י שלא נעו בו כפי שהיה ירא, קלא הובילו אותו ש"י לדרך המלך והראו לו משם תלפאה, איך יגיע למקום יושבו ובכן מצא רובו לכונו אחרי שובו לנס בחיך נט, והנה כאשר ילדה אשתו כן - לזכר הנס קרא שמו דוב בער.

עד כאן הסיפור ומכאן נמנה למבדולת, בני של ר' י"ב בער היה הדח"ק ר' שלמה שטערן אבדוקי אולשטאט, (השוכית אליו נמצא בשו"ת ח"ס, מהר"א וכן יהודה), שני בנוי ועו לו, הדח"ק שבאחים הדח"ק ר' משה צבי שטערן שרש את הדבית של אביו כאלשטאטע יאחזו יצעיר שלום הדבער זצ"ל סבה של אמי ע"ה.

נמנה אני וינאן את כל י"ב לבאין החשודה הוא שהרג"ו משה הרש שטערן ובה להשיא את בתו להרח"ק ר' ישעי' זילברשטיין, כלומר שברובו הי"ו, כע"ה ינאן אביו יתקבל אי"א ויהיה את החשיבה מרבו כעצת הרחיב נשא לאשה לו את טרת יאכט אמת הצרפנית, עמ"ה ראשיתו, ובכן נתקדם ונע"ה משפחתו עד רוב הדור, ונפלאים דרכי ההשגחה של המסבב כל הסיפור.

המלצת רבו הגה"ק רבי ישעי' זילברשטיין זצ"ל בעל מעשי למלך

KÖNIGLICH UNGAR. POSTSPARKASSENKONTO NR. 62264

SOPRON,
PAPRET 10.

בע"ה אור לעצק חת תה"ץ לפ"ק אהרן יע"א

יראה בנחת ציון וירושלים איש גדול כענקים בעל
כנפים אביר הרועים סהר עינים אהבו להלמידיו מלא
הפנים שר חפורה הפטיש החזק אדמו"ר לו דומ"י תהלה
כקט"ה מלך יוסף צבי דושינסקי שליט"א ד' יביו ושנותיו
יארץ ער ביאט גואלינו כטהרת ביטינו

אחרי הקרה מל אדמו"ר שליט"א באימה וביראה הנה עבלתי סכת קדשו וחורבו
רצוף אהבה כתג רסיון בעד ש"ב הב' אליעזר ברייער נ"י אשר אני שולח פיר בסד
ליד ב"ד מו"ה דוד כרייער נ"י ואין בלשונו מלה להודות לאדמו"ר נ"י על כל
החסד אשר גמלנו וכאב על בניו רחם עלינו ובסמך הבחור ידלג על ההדים ויקפץ
על הגבעות לחסות תחת צל כנפיו ולשאוב מנחם מים חיים אור חורחו ונקוה שבכל
כחו יתאספ לזות ראוי לזכור טובות אשר גמל עלינו חסדו של אדמו"ר נ"י.

וכיון שהולח לי לזכור אדמו"ר שליט"א שבימים אלו באו לארץ
הקדושה גם שני בחורים שקרובי הם נכדי דודי היקר כ"ה מצנול ברייער ע"ה
הם הבחורים שמעון יורא נ"י ואחיו מנחם נ"י שזיעד ספויענקירכען והבחורים
הם ירמי ד' וגם למדו איהם שנים בישיבות ואחר כך כבר עסקו קצת בסוסחר ועתה
הם שני שנגע בהם יד ד' ונגרשו מן מקומות מוכנותיהם על ידי הצורים
באו המלט על נפשם בארץ הקדושה ואטלה להביר לאדוני שוודאי יבאו להחזרות
לפני כ"ק אדמו"ר שליט"א ונא לקרם כי הם בחורים חשוכים וזכור זכות
אבותם מסעיהם למצא חן בעיני אדמו"ר שליט"א.

עוד זאת אורשו היסחול נא כהדריג שליט"א לצוות לאחד עושי רצונו להשיב לי
אם לא יהי' לו לטהר ריה"ץ אשר להשיג רסיון כניסה עוד בעד שני בחורים
הגונים מאד אשר יאבו לחסות תחת צל קדשו ואל נא ישת עלי חטאת על שליכתי
לשאל אבל בעד אחי ורעי אבקשה טוב ואין טוב אלא תורה ובטחתי בחסדו הגדול
שיסחול לי על הסדא יתירה אשר הסרתה.

ואחחם סעין הפתיחה שיזכה כ"ק אדמו"ר שליט"א לזכות יסועות יסדאל בביאח
גואלינו ובנין בית אלקינו בנוי על תלה בביאח ונא לעורר רחמים על כלנו
בכלל ישראל שזכה כלנו ליסועות והנני בשתיקה כסיו הסהורים
חלמידו המסחחנה מול הדריג מרחוק

הענין הוא ידוע
אשר להשיג רסיון
על ידי שני בחורים
הגונים מאד אשר
יבאו לחסות תחת
צל קדשו ואל נא
ישת עלי חטאת
על שליכתי

מכתב מרבי שמעון אל רבו רבי יוסף צבי דושינסקי זצ"ל
אב"ד גאלאנטא ואח"ך רבה של ירושלים
תשובת רבו בעמ' עא.

אגרת מהרה"ג ר' יוסף צבי דושינסקיא אל ר' שמעון הלוי שישא

את החזרמנות, שמחת חבר מצוה שלך, אני מנצל לשרטט אי אלה שורות את המקור ממנה אתם תוצבתם, משפחת איא ועסיד הרבני מוהר"ר ר' שמעון שישא הלוי.

העירה הקטנה בקצה מערבה של ארץ הגר, ואגרת מהאיגור הבין-קהלי הידוע בשם הישבע הקהילות מאטטרסדארף היתה קהילה עתיקה אשר החליטה להישבות יתורים כה לוסה בערפל. מה שכן ידוע שלמני 640 שנים היונו בשנת הקידר כבר היתה מבוססת וראו בני הקהילה צורך לבנות בית הכנסת. למי מסורת בקהילה וכן במשפחה, היתה משפחתנו אחת המיסדים את הקהילה. מאיפה באו שמה ? לוח גזי מסורת מקומית ומשפחתית שידעה להגיד כי יששה אחים עם אב וקן הגיעו אחר אחד הגירוששים מספרד ותחשיבו שם. יתודי המקום שלא ידעו ספרדית והמגורים שלא ידעו שפת יושבי העיר, השפה היחידה המשותפת היתה לשון הקדש שאיפשרה את הקשר ביניהם. האחים היו ידועים כיששה האחים כן נתחווה שם המשפחה וכן שמה עד היום הזה - ובה יוסף בעזיה עד כי יבא שלה. וכל זה מיוסד ע"פ מסורה שבעל פה.

חומר תעודתי ידוע לערך לשלש מאה שנה, ז.א. מאז הזמן שיש חומר תעודי שהופיע בדפוס. מנהיגי החרוזי של מאטטרסדארף מימים ומשנים היו גדולי ישראל נוכח דין אי אלה מהם, כק"י חתום סופר ז"ע, אחיו הגדול ד"ר הגאון ר' שמחה בונם איגור, אחיו הצעיר של קק"י הגרעקיא, גם בני של מרן הד"ס, הכימא דיתוראי הר' שמעון סופר. שימש שם ברבנות שוב נכדו של הד"ס הראשון למשפחת עהרנפערל כקידו הגה"צ מוהר"ר שמואל ערענפערל, מו"ס חתן סופר, וממנו במשפחה עוד שני דורות והרה"ג ר' שמחה בונם, וכן בנו רבה האחרון של הקהילה והרה"צ שמואל זכר כולס לברכה ז"ע. כל אלה, אדירי התורה וממשיכי המסורה שקבעו את אופיה של הקהילה העתיקה ומסורתית מקשרים עם משפחת מרת אמי מרת: ז"ע. כך קשר של שתי המשפחות, מנהיגי באוני קירוש עליון מהר גיסא ומאריך גיסא, בעלי בתים יחד ותמימי דרך הראויים לרבנים כאלה, ידעו להעריך אותם.

זקני הרבני המרמז תיח מצוין שהיה כל ימיו ירא וחרד על דבר השם, מוהר"ר אברהם שישא הלוי זצ"ל עוד נולד במסיר, אמנם ההיישוב בעיר הקרובה בערענבורג, שברבות הימים היה מקום יותר מוכשר לפרטסה. הגם שהוצרך לעזוב מקום חסולות, לא עזב את מסורת התורה ויראה של עיר מולדתו. הוא גידל בניו ובנותיו ברוח ישראל סבא, כולם היו יראים ושלמים בטקומות מושבותיהם. א"א ועסיד זצ"ל למד כמנה ישיבות לקיים מרבה ושיבה מרבה חכמה. אמרתי לחידשים אחת התעודות שקיבל א"א בהיותו עוד בחור צעיר לימים, מרבו הרה"צ מוהר"ר יוסף צבי דושינסקי זצ"ל, אה רבה של גאלאנאטא, אח"כ רבה של חוסט, ומשם נבחר לבית החרוזות של העדה החרדית בעיריית ירושלים תובב"א. התעודה מדברת עוד עצמה. נמצאת בידי גם העודה שקיבל מוהר"ר ר' ישעי זילבערשטיין ד"ר זצ"ל - לפרטסה שם אז אמנא בעזיה מקום בהזרמנות אחרת של שמחה הבעלים.

הק יוסף צבי דושינסקיא
אב"ד דק"ק גאלאנאטא והגליל
ע"א

בעזיה

לישרים גאות תהלה, לה"ה אחובי תלמידי הב' המשכיל ובנון מופלא בתורה ויראת ה' מהורה, כי שמעון שישא ב"י אשר למד בבית מדרשו זמן זמנים, כולם לטובה מכוונים, בתורת ה' חשק לאהבת, וגרסה נפשו לתאבת, שם לילות כימים, בשל"ו ובמשורר הלך בדרך תמים, ואסף בחפזי שיטת ש"ס ויראשויות, וירד לעומקן להבינם על בורי ואמיתותן, כאשר עמד בניסיונים, משנתו סדורה תעוביה, משיב נפש וחלטה, גם ליראת ה' ראשית דעת, לא נתן מגרעת, עמד בו טעמו וריתו אשר היריתו הרעים ומורו, והי מוסף וחולך לטוב משרים, וכעת אשר בנפשו להחליף מקום יתקנו אמתו להגיד ישרו ותחלתו, ואקוה שבאשר היתה באמנה אתו, גם להלאת צדק י"ה שיעור נתיב ויראת ה' תתחלתו, אשר פרוי נתן בעתו, י"ה שבמנו לעול תורה ויראה ובקדש י"ה עבודתו, עד ישיב ה' שבות עמו, ועל ישראל הדרתו בב"א.

הכיר פה גאלאנאטא יום ב' ל' מ'דושי אדרי"ה איד סיו למבי תרס"ב לפ"ק
יוסף צבי דושינסקיא

מכתב בקשה ותשובת רבו הנ"ל, תשובת רבו בעמ"א.

RABBI I. SCHNEERSOHN
OF LUBAWITZ

יוסף יצחק שניאורסאהן
ליובאוויטש

ב"ה, י"ב אלול, תרצ"ז
פערכטאלרסדארף

ר' שמעון שי'
שאפראן

יעזר השי"ת לו ולזוגתו ולילדיהם
יחיו בהמצרך להם, ולבנם מר אברהם שי' בחדושו לו
ולתלמידים שלום דוב, שמואל בנימין ובצאלח
בלימוד וכיראת שמים. יכתוב איך הוא הנהגת
אחיו ואהיותיו שי'.
בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מכתב מאת כ"ק אדמו"ר מהרי"צ מלובאוויטש זצ"ל
אל דבי שמועון עיטא דל בה מזכיר את בניו

מכתב מאת כ"ק אדמו"ר מהרי"צ מלובאוויטש זצ"ל

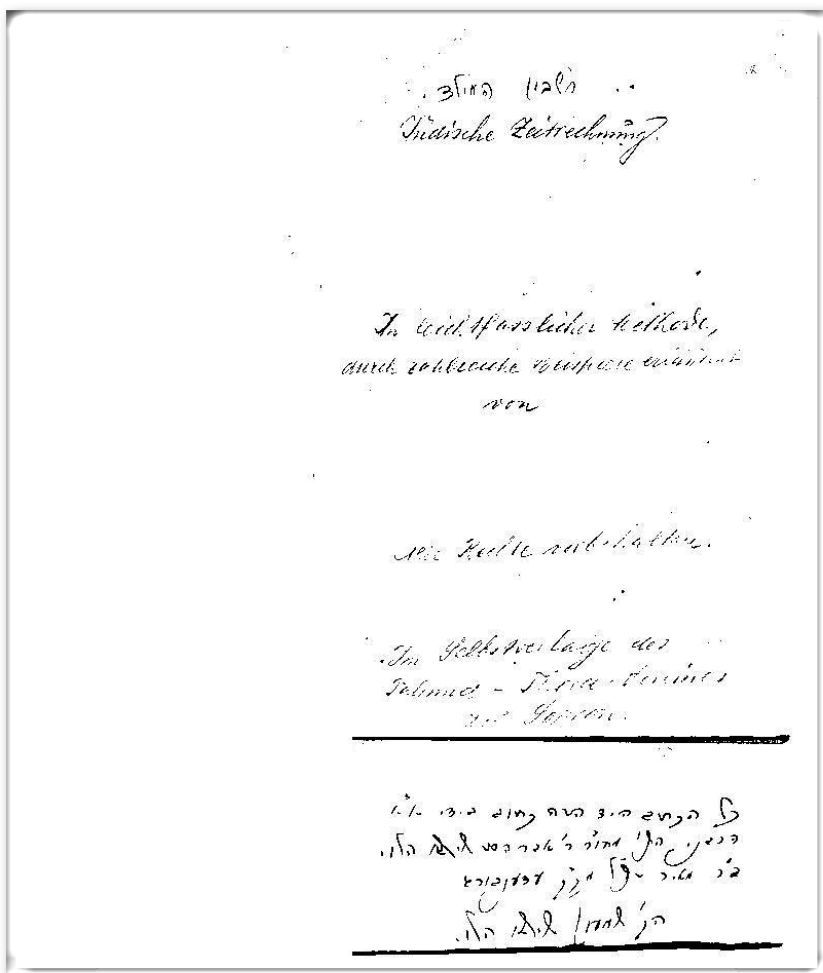
גבולית

אחי יצחק חייט יעקב משה למתן לזה אלה
 ישרה לא ליהט יצחק משה חייט יעקב יצחק משה חייט יעקב
 אל משה משה אל משה אל משה אל משה אל משה אל משה
 משה אל משה אל משה אל משה אל משה אל משה אל משה אל משה
 יצחק משה חייט יעקב משה חייט יעקב משה חייט יעקב משה חייט יעקב

גבולית

משה חייט יעקב משה חייט יעקב משה חייט יעקב משה חייט יעקב
 משה חייט יעקב משה חייט יעקב משה חייט יעקב משה חייט יעקב
 משה חייט יעקב משה חייט יעקב משה חייט יעקב משה חייט יעקב
 משה חייט יעקב משה חייט יעקב משה חייט יעקב משה חייט יעקב

מערכת רבי אברהם שישא (אבי רבי שמעון)



I had the tremendous *zchus* to know a very special Tzadik who was to me as a Grandfather a teacher and a friend. His name was "Mr." [he certainly deserved to be called Rav] Avrohom Schischa and his passing has made my world that bit smaller. The Gemoro at the end of the first Perek of Yoma 20a says:

"...Three voices are heard from one side of the world to the other...the sound of the soul as it leaves the body"

The world continues to turn but an entire world is now missing- and that fact reverberates around the globe. Mr. Schischa was truly an entire world in every sense. We would learn the words of the classic Mussar Sefer *מסילת ישרים* and from there we would branch off to speak of the Torah world of Europe which was lost, of the world of the Chasam Sofer and R' Akiva Eiger. His knowledge knew no bounds. He enriched my life in so many ways that I find it difficult to put pen to paper and write about it- but I will attempt to give a little insight into this little man who was such a giant.

I think the first story which sticks out as characterizing Mr. Schischa happened 13 years ago when I went to visit him one Yom Tov. As invariably happened we came to talk of his past and specifically the period he spent in Vienna. Vienna was unique in that it was the major medical centre of Europe and that resulted in many of the Gedolim coming to Vienna for medical treatment. Mr. Schischa explained that he remembered the passing of the famous Rogotchover Gaon- but before he could continue he began to cry. Controlling himself he changed the subject requesting that we talk of this story on a week day. A few days later I requested that he tell me the end of the story. He explained that he had been walking through the streets of Vienna one morning with his Tefillin on his way to Shacharis when someone called to him that people were gathering in the room of the Rogotchover- a minyan was gathering to say with him Viduy for he was passing from this world. Mr. Schischa said that he hurried to where the Rogotchover was to find the Minyan there already. He said they all cried out *לראש* in unison- he saw the lips of the Gaon move and then they moved no more. Tears were in his eyes as he recalled this moment which had taken place some 60 years previously. This left a tremendous impression on me as I saw a man who simply loved *תלמידים* with every fibre of his being.

He would tell me of how he had gone to the Knessias Hagdola in his childhood years. How he had seen the Godol Hador Reb Chayim Ozer Grodinsky, as well as the many other Gedolim of that generation Reb Meir Shapira and the Rebbe of Ger the Imrei Emes. Reb Meir Shapira he had heard more then once and he would always comment on his beautiful appearance and the pleasure one had hearing him speak for he spoke particularly beautifully- even the sound of his voice was something special he would say.

He spoke of how on one occasion he had been walking in the street and seen the Rebbe of Tshotkov R' Yisroel Tshotkover. "כמליך בישראל" he said- as was befitting a scion of the regal Chassidic dynasty of Rizhin.

I once asked him if he had seen the Chofetz Chayim. He answered me sadly that he had not seen him because he had had the mumps when the Chofetz Chayim had come to the Knessias Hagdola and so he could not go to the great assembly. And then he said [with that boyish grin of his that was so infectious] "and I still cannot forgive myself!"

He recalled how on one of these occasions the Imrei Emes got up to speak. At that moment there was a disturbance as one of the famous Chassidim of Ger a huge Talmid Chochom in his own right - Rav R' Menachem Zemba [who some years later was murdered in the Holocaust] ran forward and sat under the table where his beloved Rebbe was speaking from. The Rebbe, as was his custom spoke for less than 5 minutes, in a quite voice hardly audible to the crowds who had gathered. On finishing Reb Menachem Zemba arose repeated word for word what the Rebbe had said and then explained what the Rebbe had said for the next 15 minutes. What impressed Mr. Schischa at that time was three fold. Reb Menachem Zemba's impressive memory- memorising every word the Rebbe had said. His own ability to darshan also impressed him tremendously. But perhaps most impressive was the fact that this great man- one of the great חכמים in pre-war Europe showed complete deference to his Rebbe.

So too did Mr. Schischa show deference to תלמידי חכמים. He spoke in awe of his teacher in the Yeshiva of Galanta, the Galanta Rov ר' יהושע בוקסבוים. "He was a מלאך" he would say. The Rov would give Shiur in אורח every day with the פירוש of the אברהם, and Mr. Schischa said that he thus completed all of אורח חיים during his time in Yeshiva. Every Shabbos on Friday night the Rov would eat with the Yeshiva and thus Mr. Schischa explained that all the Bochrin could see the him not only in his role as Rosh Yeshiva and Rov of the Kehila but also in his personal life as well. Halachic questions would come directly into the Beis Hamedrash and he would tell me of how the entire Yeshiva would gather round and see chickens recently slaughtered where a question had arisen and see how the Rov would pasken. "We had first hand experience in שאלות" he would say in praise of the Hungarian Yeshiva system. "NOT everyone is meant to be a Rov" he would explain - "the greatness of the system was that it produced Baal Habatim who knew how to ask and what to ask!"

He had a close connection with many of the great men in the last generation. He had acted to some degree as secretary for Rav Dessler who he always spoke highly of. He spoke highly of Reb Yoel of Satmar [who he would always visit when he went to America] and of the previous Rebbe of Skver who he also visited on a number of occasions. He was in correspondence with the Lubavitcher Rebbe ר' דוד - and recalled how on one occasion having not written to the Rebbe for some time he happened to be visiting New York and decided to go and see the Rebbe. Entering the room the Rebbe looked up and immediately said- "I have not heard from you for some time!" Mr. Schischa

would always say to me in amazement –“how did he remember?! Imagine he received so much correspondence- how could he pay attention to the fact that I had not written for so long?” But we can understand from this story that great men valued the words of this great and humble man.

Of his refined character I feel I must say at least a few words- of his infectious smile and his twinkling eyes. I [who pride myself on being considered an adopted Grandson!] always felt so special when he would answer the door with warm words of welcome. He was always young at heart even well into his eighties when we would learn together- and I always marveled at this man from the previous generation who was so able to connect with the youth of today with no problem whatsoever. I learned that being a truly great person is very often not to what heights you ascend but how able you are to bring the light of G-d into quite words of greeting, a warm smile and an absent minded friendly pat on the hand.

He once told me that he remembered going to see his great grandmother who was a grand daughter of the Chasam Sofer. She was a woman of short stature he explained and she attributed her height [or lack there of] to an experience she had had with the Chasam Sofer himself which she told him about. She had been playing and making some what of a disturbance in the Beis Hamedrash when the Chasam Sofer was giving his daily Shiur. The Chasam Sofer called her over to sit on his lap with the words “come here *mein kleiner maidela*- my little girl!”. “And because he called me a little girl- I have been little all my life!” explained his Great-grandmother.

A great man of small stature has left this world. I have mentioned his twinkling eyes and his boyish grin. He had a warm heart full of love for all Jews. I will also remember how he explained to me how his “hobby” for collecting books was much more then a hobby- for him the books were characters in themselves. He told me that when he used to get angry he would go into his library which he loved so much and the books would talk to him. “Be quiet old man” they say to me- “we have been here a lot longer then you- calm down!”

I miss this wonderful man whose three biggest compliments were a “clever Yid” a “good Yid” and a “fine Yid”. He was a man who stayed young at heart and who taught me with his every action. I never finished learning that beautiful Mussar work *ישרים וחסידות* with him. [He would always give me¹ the first printed edition of the classic work [printed in the time of the *רמחמ*] to learn from and would remind me with that same excitement every time- “he might have held this copy in his hands!”] But I like to think that the fact we did not finish should remind me that I have never really started. For when I see the genuine humility of so great a person- with that quite ability to bring G-d into the small acts of

¹ He always used a copy which his son Rabbi Y. Schischa had found in Russia- which had footnotes in the margins. He would always marvel at how some Jew had taken the risk under the terrible conditions of Communism to learn and ponder the holy words of the *רמחמ*.

every day life, I stand in awe and thank G-d that this little man a giant among men saw fit to teach me and to bring me close to him.

And as we danced at my wedding in ישראל ארץ I look forward to one day dancing with him again when we will see the ultimate of שמחה
ביאת גואל
תחיית המתים and צדק
במהרה בימינו אמן ואמן

